

Gestor: *Ministerstvo životního prostředí* Schválil: *V.Smrž, NM MŽP*  
Zpracovala: *A.Pasková, odbor politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje, G.Říhová, odbor mezinárodních vztahů, P.Zámyslický, odbor energetiky a ochrany klimatu, ve spolupráci s věcnými odbory* Datum: *21. 2. 2020*  
E-mail: [gabriela.rihova@mzp.cz](mailto:gabriela.rihova@mzp.cz), Verze: *4*  
[anna.paskova@mzp.cz](mailto:anna.paskova@mzp.cz)  
[pavel.zamyslicky@mzp.cz](mailto:pavel.zamyslicky@mzp.cz)

Spolugesce: *ÚV, MPO, MZe, MD, MF, MMR, MŠMT, MPSV, MZ, MZV, ÚOHS, ÚNMZ*

## **Rámcová pozice** (Stanovisko pro Parlament ČR)

**Projednávaná věc: Sdělení Komise: Zelená dohoda pro Evropu**

**Přípravný orgán Rady:** Pracovní skupina pro životní prostředí, Pracovní skupina pro energetiku a další dotčené formace Rady (ENV, AGRI, ECOFIN, TTE, COMPET)

**Identifikační čísla dokumentů:** 15051/19 + příloha

**Stupeň priority pro ČR:** Národní priorita

Obsah RP:

<b>1) Popis problematiky, včetně stadia projednávání:</b> .....	2
1. Úvod .....	2
2.1. Soubor hluboce transformativních politik .....	3
2.1.1 Zvýšení ambic EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050 .....	3
2.1.2. Dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie .....	4
2.1.3. Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství .....	5
2.1.4 Stavět a renovovat za účinného využívání energie a zdrojů .....	6
2.1.5 Urychlení přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě .....	7
2.1.6 Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí .....	8
2.1.7 Ochrana a obnova ekosystémů a biologické rozmanitosti .....	8
2.1.8 Životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění .....	9
2.2. Začleňování hlediska udržitelnosti do všech politik EU .....	9
2.2.1 Prosazování ekologického financování a investic a zajištění spravedlivé transformace .....	9
2.2.2 Ekologizace vnitrostátních rozpočtů a zajištění správných cenových signálů pro zohlednění negativních externalit trhem .....	10

2.2.4 Zapojení vzdělávání a odborné přípravy .....	12
2.2.5 Ekologické motto: „neškodit“ .....	12
3. EU jako globální lídr .....	12
4. Čas jednat společně: evropský klimatický pakt.....	14
<b>2) Pozice ČR:</b> .....	14
Shrnutí pozice ČR: .....	15
2.1. Soubor hluboce transformativních politik .....	17
2.1.1 Zvýšení ambic EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050 .....	17
2.1.2. Dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie.....	19
2.1.3. Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství.....	21
2.1.4 Stavět a renovovat za účinného využívání energie a zdrojů .....	25
2.1.5 Urychlení přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě .....	26
2.1.6 Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí .....	31
2.1.7 Ochrana a obnova ekosystémů a biologické rozmanitosti .....	33
2.1.8 Životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění.....	36
2.2. Začleňování hlediska udržitelnosti do všech politik EU.....	38
2.2.1 Prosazování ekologického financování a investic a zajištění spravedlivé transformace .....	38
2.2.2 Ekologizace vnitrostátních rozpočtů a vysílání správných cenových signálů.....	41
2.2.3 Mobilizace výzkumu a podpora inovací.....	42
2.2.4 Zapojení vzdělávání a odborné přípravy .....	43
2.2.5 Ekologické motto: „neškodit“ .....	44
3. EU jako globální lídr .....	44
4. Čas jednat společně: evropský klimatický pakt.....	46

## **1) Popis problematiky, včetně stadia projednávání:**

### **1. Úvod**

Dne 11. 12. 2019 bylo Evropskou komisí (EK) zveřejněno sdělení **Zelená dohoda pro Evropu** (*European Green Deal – EGD*). Zelená dohoda pro Evropu je jednou z hlavních priorit nové předsedkyně EK Ursuly von der Leyen a představuje klíčovou strategii pro přechod na klimaticky neutrální, udržitelnou a oběhovou ekonomiku. Cílem je stanovit ambiciózní cíle EU v oblasti životního prostředí a klimatu, jež patří mezi největší současné výzvy, především s ohledem na probíhající změnu klimatu a globální úbytek biodiverzity. Důraz je kladen na synergie všech evropských politik, zajištění spravedlivého přechodu pro všechny a integraci environmentálních principů do současných politik. Zelená dohoda pro Evropu má být integrální součástí strategie nové EK pro naplnění Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Propojení SDGs s evropským semestrem, jako nástroje pro koordinaci hospodářských a sociálních politik, může napomoci snaze o dosažení relevantních SDGs. EGD zmiňuje evropský semestr jako důležitý monitorovací nástroj, kterým bude sledovat průběh naplňování těchto cílů.

Klíčovým elementem Zelené dohody pro Evropu je dosažení klimatické neutrality do roku 2050, k níž první iniciativa bude předložena již v březnu 2020 (*Climate Law*), následována vyhodnocením dopadů navýšení emisních cílů k roku 2030 na 50 % až

55 % a návrhy revizí relevantních legislativních předpisů v oblasti klimatu a energetiky do léta 2021. Další plánované iniciativy se týkají oblastí biodiverzity a nulového znečištění (*zero pollution*), mobility, zemědělství a potravin či budov. V oblasti průmyslu bude kladen důraz na digitalizaci a udržitelnost.

Dalším zásadním aspektem EGD je její dopad na trh práce, zaměstnanost, vznik, zánik a proměnu pracovních míst. Horizontální oblastí je financování, kde EK již v lednu 2020 předložila Investiční plán pro udržitelnou Evropu (*Sustainable Europe Investment Plan*) spolu s návrhem Mechanismu pro spravedlivou transformaci (*Just Transition Mechanism*). Jako velmi důležitou součást Zelené dohody EK vnímá mezinárodní aspekty a zapojení všech stakeholderů na úrovni EU.

Součástí sdělení EGD je tabulková příloha se souhrnem plánovaných opatření EK pro dosažení cílů EGD, která budou průběžně zveřejňována a následně projednávána a schvalována. Pro tyto legislativní a případně i nelegislativní iniciativy budou zpracovány individuální rámcové pozice. Tato rámcová pozice tedy pouze nastiňuje pozici ČR k očekávaným aktivitám EK, pozice však bude upřesněna až podle konkrétního znění návrhů.

## **2.1. Soubor hluboce transformativních politik**

### 2.1.1 Zvýšení ambic EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050

EK již stanovila svojí vizi toho, jak dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050. Ta by měla tvořit základ pro dlouhodobou strategii, kterou EU předloží sekretariátu Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v první polovině roku 2020. V březnu 2020 pak EK představí první evropský „právní rámec pro klima“ (*Climate Law*), který bude zahrnovat cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a současně zajistí, že všechny politiky EU budou přispívat k naplnění tohoto cíle, a to ve všech odvětvích.

EU již začala modernizovat a transformovat svou ekonomiku s cílem dosáhnout klimatické neutrality, avšak stávající politiky snižují emise skleníkových plynů do roku 2050 jen o 60 %. V této souvislosti představí EK ve 3Q 2020 plán (včetně dopadové analýzy) odpovědného navýšení redukčního cíle pro rok 2030 nejméně na 50 % a až směrem k 55 % v porovnání s rokem 1990. Do června 2021 provede EK přezkum a případně reviduje všechny relevantní nástroje evropské klimatické politiky. To se bude týkat Evropského systému emisního obchodování (EU ETS) včetně možného rozšíření EU ETS o nové sektory, snížení emisí ČS v odvětvích mimo EU ETS a nařízení o využití půdy, změn využití půdy a lesnictví. Tyto politické reformy mají napomoci zajistit účinné oceňování uhlíku napříč celou ekonomikou.

Je přitom zcela zásadní, aby bylo zdanění sladěno s klimatickými cíli. S ohledem na to EK navrhne revizi směrnice 2003/96/ES<sup>1</sup> (dále jen „směrnice o zdanění energií“), která se zaměří na environmentální otázky a současně změnu legislativního postupu

---

<sup>1</sup> Směrnice Rady 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny.

pro tuto směrnici. Rozhodovací procedura pro daňové otázky se řídí ustanovením čl. 113 Smlouvy o fungování EU, které stanoví jednomyslnost, resp. zvláštní legislativní postup pro oblast zdanění. Komise ve svém sdělení navrhuje pro účely změny směrnice o zdanění energií přechod od jednomyslnosti na kvalifikovanou většinu beze změny primárního práva, a to na základě obecného překlenovacího ustanovení čl. 48 (7) SEU, resp. zvláštního překlenovacího ustanovení čl. 192 (2) SFEU pro oblast životního prostředí.

EK poukazuje na to, že pokud nebudou mezinárodní partneři vykazovat stejnou míru ambicí jako EU, existuje riziko úniku uhlíku (*Carbon Leakage*), a pokud se toto riziko naplní, nedojde ke snížení globálních emisí a úsilí EU a jejích průmyslových odvětví při naplňování cílů Pařížské dohody bude zmařeno. EK hodlá pro vybraná odvětví navrhnout kompenzační mechanismus (*Carbon Border Adjustment Mechanism*), kompatibilní s pravidly WTO a závazky EU, který by měl zajistit, aby cena dovážených produktů přesněji odrážela jejich uhlíkovou náročnost. Ten má být alternativou opatření, která se zabývají rizikem úniku uhlíku v systému EU ETS (např. bezplatné povolenky).

EK rovněž přijme novou, ambicióznější strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu, což považuje za klíčové pro oblast zmírňování negativních dopadů změny klimatu. Důležité bude zajistit, aby investoři, pojišťovny, podniky, města a občané v celé EU měli přístup k datům a mohli vyvíjet nástroje integrující změnu klimatu do svých postupů řízení rizik.

### 2.1.2. Dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie

Do června 2021 plánuje Evropská komise provést v rámci procesu zvyšování ambicí přezkum příslušných právních předpisů v oblasti energie a, bude-li to nezbytné, navrhnout revizi příslušných právních předpisů (není specifikováno, kterých předpisů se to týká, ale pravděpodobně se jedná zejména o nařízení o správě Energetické unie a opatření v oblasti klimatu; o směrnici o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o směrnici, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, případně ostatní předpisy tzv. legislativního balíčku Čistá energie pro všechny Evropany).

Členské státy by měly zohlednit novou míru ambicí při aktualizaci vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu v roce 2023.

Při přechodu na čistou energii, který by měl zahrnovat spotřebitele a přinášet jim prospěch, by měly klíčovou roli sehrát obnovitelné zdroje energie, především větrná energie z příbřežních mořských oblastí (*offshore*). V této souvislosti EK představí v polovině roku 2020 opatření, která mají napomoci dosažení inteligentního začlenění obnovitelných zdrojů. Pro přechod ke klimatické neutralitě je však zapotřebí také inteligentní infrastruktura (*Smart Infrastructure*). S ohledem na zajištění konzistence s cílem klimatické neutrality bude zapotřebí přezkoumat regulační rámec pro energetickou infrastrukturu.

V polovině roku 2020 má být zveřejněna strategie pro inteligentní sektorovou integraci. Paralelně s touto strategií bude EK usilovat o dekarbonizaci plynárenského

sektoru a zvyšovat podporu pro vývoj dekarbonizovaných plynů a vytvoření konkurenceschopného trhu s dekarbonizovanými plyny. EK dále plánuje zhodnocení a revizi nařízení o transevropských energetických sítích (TEN-E) s cílem zajistit konzistentnost s klimatickými cíli.

EK se bude dále zabývat možným rizikem energetické chudoby, na které bude v roce 2020 reagovat přípravou pokynů pro ČS za účelem pomoci ČS otázku energetické chudoby řešit. Měly by být podporovány efektivní programy pomoci domácnostem pro financování renovace domů či zabezpečení klíčových energetických služeb zajišťující životní standard.

### 2.1.3. Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství

Komise v březnu 2020 přijme průmyslovou strategii EU zabývající se výzvami zelené i digitální transformace. Energeticky náročná průmyslová odvětví, například ocelářství či výroba chemických produktů a cementu, jsou pro evropskou ekonomiku nepostradatelná, jelikož dodávají vstupy pro klíčové hodnotové řetězce, a podle sdělení má proto dekarbonizace a modernizace těchto odvětví zásadní význam. Doporučení, která zveřejnila Skupina na vysoké úrovni pro energeticky náročná průmyslová odvětví (Plán pro konkurenceschopnou transformaci energeticky náročných průmyslových odvětví EU umožňující klimaticky neutrální a oběhové hospodářství do roku 2050), ukazují, že zástupci průmyslu jsou odhodláni ambiciózních cílů EU do 2050 dosáhnout. Komise ve sdělení dále uvádí, že podpoří přelomové technologie pro čistou ocel, které do roku 2030 umožní výrobu oceli s nulovými emisemi uhlíku.

V této části EGD zmiňuje rovněž předložení nového Akčního plánu pro oběhové hospodářství, který bude obsahovat „politiku udržitelných produktů“ na podporu oběhového designu. Specificky se pak akční plán zaměří na odvětví, která jsou nejnáročnější z hlediska využití zdrojů (textil, stavebnictví, elektronika a plasty). Akční plán se rovněž zaměří na opatření, která podpoří podniky v nabídce takových produktů, které jsou opětovně použitelné, trvanlivé a opravitelné. EK se v tomto akčním plánu rovněž zaměří na podporu jednotného trhu s druhotnými surovinami, včetně případného stanovení právních požadavků na podporu trhu s druhotnými surovinami s povinně recyklovaným obsahem.

Komise naváže na strategii pro plasty z roku 2018 a zaměří se mimo jiné na opatření proti záměrně přidávaným mikroplastům a neúmyslnému uvolňování plastů například z textilií a pneumatik (abraze). Komise vypracuje požadavky, aby bylo zajištěno, že veškeré obaly na trhu EU budou do roku 2030 buď opětovně použitelné, nebo ekonomicky recyklovatelné, dále vypracuje regulační rámec pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi a rovněž provede opatření týkající se plastů na jedno použití.

Zdůrazněna je také příležitost, kterou přechod k čistému oběhovému hospodářství znamená pro rozšíření udržitelné ekonomické aktivity a tvorbu pracovních míst, a to i ve vztahu k potenciálu poptávky po nízkoemisních technologiích a udržitelných produktech i službách. Podle EK však transformace probíhá pomalu a chce tedy podpořit a urychlit přechod průmyslu EU na udržitelný model inkluzivního růstu.

Komise uvádí, že pro dosažení cílů udržitelnosti Zelené dohody budou rozhodujícím faktorem digitální technologie, které otevírají nové možnosti pro efektivnější monitorování a optimalizaci znečištění přírodních zdrojů. Důraz je kladen na využití technologií, typu umělá inteligence, 5G, cloud nebo internet věcí. Zmíněna je také nutnost promítnout principy a cíle zelené dohody do digitálního odvětví jako takového. V této souvislosti se Komise zaměří na energetickou účinnost a oběhové hospodářství ICT odvětví.

#### 2.1.4 Stavět a renovovat za účinného využívání energie a zdrojů

EGD zdůrazňuje dopady výstavby, využívání a renovace budov na životní prostředí, zejména spotřebu energetických a nerostných zdrojů.

EU a členské státy by se měly zapojit do „renovační vlny“ veřejných i soukromých budov. Zvýšení míry renovace vede ke snižování účtů za energie a tím může snížit i energetickou chudobu. Zvýšená míra renovace budov může rovněž oživit stavebnictví a je příležitostí pro podporu malých a středních podniků a pracovních míst na lokální úrovni.

Komise bude usilovat o to, aby konstrukční řešení nových i renovovaných budov bylo ve všech fázích životního cyklu staveb v souladu s potřebami oběhového hospodářství a vedlo ke zvýšené digitalizaci fondu budov a jeho odolnosti vůči změně klimatu.

Komise bude důsledně prosazovat předpisy týkající se energetické náročnosti budov. V roce 2020 posoudí dlouhodobé strategie renovací jednotlivých členských států podle požadavků směrnice o energetické náročnosti budov. Zahájí rovněž práci na možnosti zahrnout emise z budov do unijního systému obchodování s emisemi, a to tak, aby poměrné ceny různých zdrojů energie odrážely jejich energetickou účinnost.

Komise přezkoumá nařízení č. 305/2011/EU, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS

Komise současně navrhuje, že v roce 2020 bude se zúčastněnými stranami pracovat na nové iniciativě v oblasti renovací. Její součástí bude otevřená platforma sdružující odvětví budov a stavebnictví, architektky a inženýry a místní orgány s cílem řešit odstraňování překážek renovací. Iniciativa bude rovněž zahrnovat režimy inovativního financování z programu InvestEU. Ty by se mohly zaměřit na bytová družstva nebo společnosti poskytující energetické služby, které by mohly inovace provádět mj. díky uzavíráním smluv o energetických službách. Hlavním cílem by bylo seskupit renovační činnosti do větších celků, čímž by bylo možné těžit z lepších podmínek financování a úspor z rozsahu. Komise bude rovněž pracovat na odstraňování vnitrostátních regulačních překážek, které brzdí investice do energetické účinnosti u pronajímaných budov a budov s několika vlastníky. Zvláštní pozornost bude věnována renovaci sociálního bydlení s cílem pomoci domácnostem, které se potýkají s úhradou účtů za energie. Důraz by měl být kladen i na renovaci škol a nemocnic, jelikož peníze ušetřené díky energetické účinnosti těchto budov pak budou k dispozici např. na podporu vzdělávání a veřejného zdraví.

Komise konstatuje, že na budovy připadá 40 % spotřeby energie, a dále, že na výstavbu, využívání a renovace budov je vyžadováno značné množství energetických a nerostných zdrojů. Komise navrhuje zvýšit míru renovací budov

dvojnásobně oproti stávajícímu stavu, který se v závislosti na členském státu pohybuje mezi 0,4 až 1,2 %. Zároveň však uvádí, že pro 50 milionů spotřebitelů je finančně náročné zajistit ve svých domovech odpovídající teplotu. Renovace by měly probíhat s takovou podporou, aby nebyla prohlubována energetická chudoba

### 2.1.5 Urychlení přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě

Doprava se podílí na emisích skleníkových plynů produkovaných v EU asi čtvrtinou a její podíl stále roste. K dosažení klimatické neutrality je nezbytné do roku 2050 emise z dopravy snížit o 90 %. K tomuto snížení musí přispět jak silniční, tak i letecká, železniční a vodní doprava. Současně by EU měla urychlit výrobu a zavádění udržitelných alternativních paliv používaných v odvětví dopravy.

Prioritou bude přesun významné části vnitrozemské nákladní přepravy (75 %), kterou dnes zajišťuje silniční síť, na železnici a vodní cesty. K tomu budou třeba opatření k lepšímu řízení a navýšení kapacity železnic a vnitrozemských vodních cest, která Komise navrhne do roku 2021.

V návaznosti na výše uvedené Komise:

- zváží stažení návrhu na revizi směrnice o kombinované dopravě a předložení nového návrhu, který z ní učiní efektivní nástroj pro podporu multimodální nákladní přepravy zahrnující železniční a lodní přepravu, včetně pobřežní námořní dopravy;
- připraví návrh týkající se skutečně Jednotného evropského nebe, jelikož tento krok přispěje k významnému snížení emisí z letecké dopravy, pomůže rozvíjet inteligentní systémy řízení dopravy a řešení pro mobilitu jako službu prostřednictvím svých nástrojů financování, jako je Nástroj pro propojení Evropy;
- se zaměří na stávající osvobození od daně, včetně těch, která se uplatňují na letecká a námořní paliva, a na to, jak nejlépe odstranit případné mezery;
- navrhne rozšířit unijní systém obchodování s emisemi na námořní odvětví a snížit množství povolenek ze systému EU pro obchodování s emisemi, jež jsou zdarma přidělovány leteckým dopravcům;
- zváží legislativní možnosti pro podporu výroby a využívání udržitelných alternativních paliv pro různé druhy dopravy; rovněž přezkoumá směrnici o infrastruktuře pro alternativní paliva a nařízení TEN-T, aby urychlila využívání vozidel a plavidel s nulovými a nízkými emisemi;
- navrhne přísnější normy pro emise látek znečišťující ovzduší vozidly se spalovacím motorem (EURO 7) a revizi právních předpisů týkajících se emisních standardů pro emise CO<sub>2</sub> generované osobními automobily a dodávkami s cílem zajistit, aby se od roku 2025 hladce rozběhl přechod na mobilitu s nulovými emisemi;
- zváží uplatňování unijního systému obchodování s emisemi i na silniční dopravu;
- přijme opatření v oblasti námořní dopravy, včetně regulace přístupu nejvíce znečišťujících lodí do přístavů EU a povinnosti kotvicích lodí používat pobřežní elektřinu.

### 2.1.6 Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí

Na jaře 2020 Komise představí strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ a zahájí širokou diskusi zúčastněných stran, která se dotkne všech fází potravinového řetězce a připraví půdu pro vypracování udržitelnější politiky v oblasti potravin. Společné výzkumné centrum EK (JRC) má zároveň připravenou zprávu týkající se kvality potravin.

Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ má posílit úsilí zemědělců a rybářů v boji proti změně klimatu, za ochranu životního prostředí a zachování biologické rozmanitosti. Klíčovými nástroji na podporu tohoto úsilí i nadále budou Společná zemědělská politika a Společná rybářská politika. Návrhy Společné zemědělské politiky, které Komise vypracovala pro období od roku 2021 do roku 2027, stanoví, že nejméně 40 % celkového rozpočtu Společné zemědělské politiky a nejméně 30 % prostředků z Evropského námořního a rybářského fondu má přispět na opatření v oblasti klimatu. Komise bude spolupracovat s členskými státy a zúčastněnými stranami, aby bylo zajištěno, že vnitrostátní strategické plány pro zemědělství budou od prvopočátku plně odrážet ambice Zelené dohody a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“, zejména pokud jde o výrazné omezování množství použitých chemických pesticidů, hnojiv, antibiotik a rizik s nimi souvisejících. Komise určí opatření, včetně těch legislativních, která jsou k těmto omezením nezbytná, a to na základě dialogu se zúčastněnými stranami. EK považuje za nutné rozšířit plochu půdy obdělávané v Evropě v rámci ekologického zemědělství.

### 2.1.7 Ochrana a obnova ekosystémů a biologické rozmanitosti

EK v EGD vyzdvihuje, že ekosystémy nám poskytují nezbytné služby, jako jsou potraviny, pitná voda a čistý vzduch či přístřeší. Zmírňují přírodní katastrofy, omezují výskyt škůdců a chorob a pomáhají regulovat klima. Aby Komise zajistila, že EU bude v této oblasti hrát klíčovou úlohu, představí do března 2020 Strategii v oblasti biologické rozmanitosti, na kterou v roce 2021 navážou konkrétní kroky. Strategie nastíní postoj, který EU zaujme na konferenci smluvních stran, a globální cíle k ochraně biologické rozmanitosti, jakož i závazky k řešení hlavních příčin úbytku biologické rozmanitosti v EU, které se opírají o měřitelné cíle. Všechny politiky EU by měly přispívat k zachování a obnově evropského přírodního bohatství. Lesní ekosystémy jsou v důsledku změny klimatu vystaveny rostoucím tlakům.

S ohledem na dopady změn klimatu na lesní ekosystémy EK poukazuje na potřebu zlepšit jak kvalitu, tak množství lesů v EU. V návaznosti na strategii v oblasti biologické rozmanitosti pro rok 2030 vypracuje Komise novou strategii EU v oblasti lesnictví, jež se bude dotýkat celého životního cyklu lesa a podpoří četné služby, které lesy poskytují.

Hlavním cílem nové strategie EU v oblasti lesnictví bude účinné zalesňování a ochrana a obnova lesů v Evropě, které pomohou zvyšovat absorpci CO<sub>2</sub>, snižovat výskyt a rozsah lesních požárů a podpoří biohospodářství při plném zohlednění ekologických zásad příznivých pro biologickou rozmanitost. Vnitrostátní strategické



plány vypracované v rámci společné zemědělské politiky by měly podněcovat správce lesů, aby je udržitelným způsobem chránili, vysazovali a obhospodařovali. V návaznosti na Sdělení o posílení opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů přijme Komise regulační i jiná opatření, jež podpoří ty dovážené produkty a hodnotové řetězce, které nejsou spojeny s odlesňováním a znehodnocováním lesů (*deforestation-free value chains*).

### 2.1.8 Životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění

Pro zajištění životního prostředí bez toxických látek Komise plánuje přezkum dosavadních souvisejících politik a právních předpisů za účelem jejich lepšího souladu, plánuje přijmout Akční plán pro nulové znečištění ovzduší, vody a půdy a předložit v létě 2020 Strategii udržitelnosti chemických látek. Touto iniciativou by mělo rovněž dojít k posílení úlohy vědy při politickém rozhodování a posílení významu monitoringu látek v prostředí. Zvláštní pozornost bude věnována problematice endokrinních disruptorů, nebezpečných látek ve výrobcích, kombinovanému účinku chemických látek a látkám vysoce perzistentním.

Ambice nulového znečištění ve vztahu k vodám se zdá nerealistická. Je třeba však poznamenat, že EGD nespecifikuje žádné podrobnosti k tomuto cíli, pouze avizuje přijetí akčního plánu k roku 2021. Zde je třeba doporučit, aby EGD odpovědně vzal v potaz celý životní cyklus procesu, ke kterému se cíl nulového znečištění má vztahovat na přirozené přírodní pochody, tj. zejména cíl vázat na přirozené emise znečišťující látky do vod, resp. nulové navýšení proti přirozeným emisím.

Dále EK navrhuje provedení přezkumu opatření EU zaměřených na problematiku znečištění ŽP z velkých průmyslových podniků, včetně přezkumu odvětvové působnosti právních předpisů a jejich uvedení do souladu s politikami v oblasti klimatu, energetiky a oběhového hospodářství.

## **2.2. Začleňování hlediska udržitelnosti do všech politik EU**

### 2.2.1 Prosazování ekologického financování a investic a zajištění spravedlivé transformace

Dosažení ambicí stanovených v EGD bude vyžadovat značné investice. EK odhadla, že dosažení stávajících klimaticko-energetických cílů do roku 2030 bude vyžadovat dodatečné roční investice ve výši 260 miliard EUR, což představuje přibližně 1,5 % HDP v roce 2018. Rozsah této investiční výzvy tak bude vyžadovat mobilizování jak veřejného, tak soukromého sektoru.

Za účelem financování výzev EGD představila EK v lednu 2020 Investiční plán pro udržitelnou Evropu (*Sustainable Europe Investment Plan*). Klíčovou roli v celém procesu bude hrát rozpočet EU. EK navrhla směřovat 25 % výdajů EU na začleňování otázek souvisejících se změnou klimatu (*climate mainstreaming*) do všech unijních programů. EK navrhuje, aby rozpočet EU přispíval k dosažení klimatických cílů také na své příjmové straně, a to prostřednictvím dvou nově navržených příjmových toků („vlastních zdrojů“). Zaprvé zdrojem založeným na zpoplatnění odpadu z nerecyklovaných plastových obalů a zadruhé 20 % příjmů

z aukcí v rámci EU ETS. Opatření související se změnou klimatu má podpořit také nejméně 30 % z fondu InvestEU. EK v rámci revize EU ETS přezkoumá roli Inovačního a Modernizačního fondu a rovněž zváží alokaci dodatečných příjmů do rozpočtu EU z povolenek, aby tak posílila financování spravedlivé transformace. Evropská investiční banka (EIB) si stanovila za cíl zdvojnásobit svůj klimatický cíl z 25 % na 50 % do roku 2025, a stát se tak evropskou klimatickou bankou.

Protože ČS nemají pro transformaci stejné výchozí podmínky a kapacity, navrhla EK, aby součástí Investičního plánu pro udržitelnou Evropu byl Mechanismus pro spravedlivou transformaci (*Just Transition Mechanism*), jehož součástí bude Fond pro spravedlivou transformaci (*Just Transition Fund*). Mechanismus pro spravedlivou transformaci se zaměří na regiony a odvětví nejvíce zatížené transformací s ohledem na jejich závislost na fosilních palivech či jejich uhlíkově-náročných procesech. Tento mechanismus bude doplněn významným příspěvkem z unijního rozpočtu, a to prostřednictvím všech programů souvisejících s transformací a dalšími relevantními fondy, jakými jsou Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond plus. Mechanismus pro spravedlivou transformaci se rovněž zaměří na ochranu občanů a pracovníků, kteří jsou transformací nejvíce ohroženi, a bude tedy poskytovat přístup k rekvalifikačním programům, pracovním příležitostem v nových hospodářských odvětvích nebo k energeticky účinnému bydlení.

V souvislosti s dlouhodobým financováním potřeb transformace bude EK s příslušnými partnery i nadále hledat další zdroje, které by mohly být mobilizovány, a inovativní způsoby, jak transformaci podpořit. Potřeba sociálně spravedlivé transformace musí být dle EK reflektována v politikách na úrovni EU i jednotlivých ČS. To zahrnuje investice na poskytování cenově dostupných řešení pro ty, kteří jsou zatíženi politikami oceňování uhlíku, opatření související s řešením energetické chudoby a podporu rekvalifikace. V ekologické transformaci (*Green Transition*) bude hrát významnou roli soukromý sektor. V souvislosti s dlouhodobými signály potřebnými pro nasměrování přímých finančních a kapitálových toků představí EK ve třetím kvartálu roku 2020 obnovenou Strategii udržitelného financování. Cílem této strategie by mělo být posílit základy udržitelného investování, což dle EK bude vyžadovat přijetí taxonomie pro klasifikování environmentálně udržitelných aktivit; poskytnout větší příležitosti investorům a společnostem prostřednictvím identifikace udržitelných investic a zajištění jejich kredibility.

Mezi plány Komise patří také začlenění udržitelných kritérií do rámce správy a řízení společností a revize směrnice o vykazování nefinančních informací, srozumitelné označování retailových investičních produktů a vytvoření normy EU pro zelené dluhopisy. Mělo by rovněž dojít k lepšímu začlenění rizik spojených s klimatem a životním prostředím do obezřetnostního rámce EU a potažmo do finančního systému, za účelem zvýšení odolnosti vůči těmto rizikům.

### 2.2.2 Ekologizace vnitrostátních rozpočtů a zajištění správných cenových signálů pro zohlednění negativních externalit trhem

Pro ekologickou transformaci považuje EK úlohu vnitrostátních rozpočtů za klíčovou. Plánuje proto větší využití ekologických rozpočtových nástrojů, které pomohou

přesměrovat veřejné investice, spotřebu a zdanění na ekologické priority a vyhnout se škodlivým dotacím. Pro snazší posouzení zohlednění environmentálních aspektů a rizik ve vnitrostátních rozpočtech, bude EK podporovat zavádění tzv. zeleného rozpočtování (*green budgeting*). V rámci přezkumu evropského rámce pro správu ekonomických záležitostí EK zahrne odkaz na ekologické veřejné investice v souvislosti s kvalitou veřejných financí.

Komise konstatuje, že dobře navržené daňové systémy jsou správným nástrojem pro zajištění cenových signálů na trhu, které představují vhodné pobídky pro udržitelné chování výrobců, uživatelů a spotřebitelů. To se rovněž týká zdanění energií, kdy za nejdůležitější Komise pokládá odstranění podpory na fosilní paliva. Za důležité Komise považuje rovněž přesun daňového zatížení z práce na znečištění a zohlednění sociálních aspektů. V rámci projednávaného návrhu Komise k sazbám daně z přidané hodnoty, by měly být členské státy schopny cíleněji využívat sazbu DPH, aby odrážela environmentální cíle a podpořila např. ekologicky pěstované produkty.

V současnosti probíhá hodnocení příslušných pokynů pro státní podporu, včetně pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky. Pokyny by měly být do roku 2021 revidovány tak, aby odrážely cíle EGD. Revize budou rovněž příležitostí k řešení tržních překážek při zavádění ekologických produktů.

### 2.2.3 Mobilizace výzkumu a podpora inovací

Nadcházející rámcový program EU pro výzkum a inovace „Horizon Europe“ bude v programovacím období let 2021–2027 hlavním nástrojem podpory výzkumu a inovací v EU. Větší část tohoto programu bude koncipována a programována na základě evropských strategických priorit ve výzkumu a inovací s důrazem na inovativní řešení a společenský dopad. Pro financování nových řešení v oblasti klimatu a klimatické změny je vyhrazeno nejméně 35 % celkového rozpočtu tohoto programu, který podpoří vznik a zavádění nových čistých technologií od prvních fází výzkumu až na konec inovačního řetězce.

Mezi hlavní nástroje podpory z programu „Horizon Europe“, ze kterých budou podpořeny cíle EGD, patří výzkumné mise pro přizpůsobení se změně klimatu, oceány a vodní zdroje, města a půdu. Výzkumné mise budou mít za cíl řešení společenských výzev v jasně určeném horizontu a se zapojením široké škály zúčastněných stran včetně regionů a občanů. Dalším nástrojem podpory budou tzv. evropská partnerství s členskými státy i průmyslovými subjekty, v nichž budou vyvíjena inovativní řešení na základě společně definované strategické výzkumné a inovační agendy (zaměřením např. na dopravu, baterie, čistý vodík, nízkouhlíkovou výrobu oceli, odvětví založená na biotechnologiích a výstavbu). Inovace budou v rámci programu „Horizon Europe“ nově integrovány pod jednotnou hlavičku tzv. Evropské inovační rady, která prostřednictvím grantů i kapitálových nástrojů podpoří průlomové inovace a jejich rychlé rozšíření na globální trhy. Podpora inovací, pokud jde o spolupráci tzv. znalostního trojúhelníku, bude nadále probíhat i prostřednictvím Evropského inovačního a technologického institutu.

Pro naplnění ambicí a cílů EGD bude nezbytná rozsáhlá podpora vývoje, rozvíjení, zdokonalování a širokého zavádění nových inovativních čistých technologií, přičemž

budou významnou úlohu hrát součinnost a synergie s dalšími programy EU, ale i národními a regionálními programy. Důraz bude kladen také na poptávkovou stranu výzkumných a inovačních projektů v této oblasti. Kromě toho bude pozornost zaměřena i na práci s daty, která budou plně dostupná a vzájemně operabilní, aby se dosáhlo větší efektivity, na využití možností digitální infrastruktury (superpočítače, cloudy, superrychlé sítě) a umělé inteligence pro rozhodování založené na faktech. Bezprostřední prioritou bude posílení schopnosti EU předvídat a zvládat ekologické katastrofy. Za tím účelem bude vytvořen přesný digitální model Země.

#### 2.2.4 Zapojení vzdělávání a odborné přípravy

Komise akcentuje potřebu proaktivní rekvalifikace a zvyšování kvalifikace v rámci procesu ekologické transformace, důležitou roli zde sehraje ESF+. Dojde k aktualizaci agendy dovedností a záruk pro mladé tak, aby došlo ke zvýšení zaměstnatelnosti v zelené ekonomice.

Komise plánuje připravit evropský rámec kompetencí, který napomůže rozvoji a hodnocení znalostí, dovedností a postojů v oblasti změny klimatu a udržitelného rozvoje. Rovněž poskytne podpůrné materiály a usnadní výměnu osvědčených postupů v evropských sítích vzdělávacích programů pro učitele.

Komise rovněž plánuje posílit spolupráci s Evropskou investiční bankou a vytvořit pevnější vazby mezi strukturálními fondy a novými finančními nástroji s cílem mobilizovat v roce 2020 investice do infrastruktury škol.

#### 2.2.5 Ekologické motto: „neškodit“

EK chce do budoucna zajistit, aby všechny iniciativy v rámci EGD dosáhly svých cílů co nejúčinnějším a nejméně zatěžujícím způsobem a aby veškeré další iniciativy EU dostaly ekologickému motto „neškodit“. Důvodová zpráva, která doprovází všechny legislativní návrhy a akty v přenesené pravomoci, bude za tímto účelem obsahovat zvláštní oddíl, v němž bude vysvětleno, jak jednotlivé iniciativy tuto zásadu dodržují. EK bude nadále využívat principů „better regulations“, do kterých včlení otázky udržitelnosti a inovací, a bude využívat stávající platformy pro zjednodušování právních předpisů.

### **3. EU jako globální lídr**

Globální výzvy související se změnou klimatu a zhoršováním životního prostředí vyžadují globální řešení. Kromě prosazování a provádění ambiciózní environmentální, klimatické a energetické politiky ve světě bude EU i nadále zajišťovat, aby Pařížská dohoda zůstala nepostradatelným mnohostranným rámcem pro řešení změny klimatu. Vzhledem k tomu, že globální podíl unijních emisí klesá, srovnatelné kroky a zvýšení úsilí ostatních regionů budou zásadní pro smysluplné řešení této globální klimatické výzvy. V současné době je zřejmé, že úroveň globálních ambicí není dostatečná.

EU posílí dvoustranné vztahy s partnerskými zeměmi, a pokud to bude nezbytné, zavede inovativní formy zapojení. EU pracuje s globálními partnery na rozvoji mezinárodních trhů s uhlíkem jakožto klíčovým nástrojem pro vytváření ekonomických pobídek pro opatření v oblasti ochrany klimatu. V rámci snahy posílit dvoustranné zapojení do opatření v oblasti klimatu s partnerskými zeměmi a regiony bude EU primárně pracovat s ekonomikami G20 ze zemí mimo EU, které jsou odpovědné za tři čtvrtiny globálních emisí, a také s nejzranitelnějšími zeměmi. Dále by EU měla posílit stávající iniciativy a spolupracovat se třetími zeměmi na průřezových otázkách týkajících se klimatu a ŽP, což by mimo jiné mohlo vést k ukončení celosvětové podpory využívání fosilních paliv a ukončování výstavby uhelných elektráren a zároveň k posílení udržitelného financování. Za účelem koordinace úsilí v oblasti environmentálně udržitelných finančních iniciativ zřídila EU v roce 2019 mezinárodní platformu pro udržitelné financování

Přístup ke spolupráci se třetími zeměmi musí být diferencovaný v závislosti na jejich možnostech. EU se explicitně orientuje na jednání summitů EU-Čína, EU-Japonsko, EU-Africká unie a EU-Indie, které jsou příležitostí pro posílení spojenectví a opatření v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti. Zvýšený důraz je třeba klást na podporu úsilí bezprostředních sousedů EU – v jižním sousedství, zemích východního partnerství a na západním Balkánu.

Jelikož změna klimatu znásobuje hrozby pro stabilitu a bezpečnost a je hnací silou migrace v mnoha částech světa, musí vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, EK a členské státy i nadále přihlížet ke klimatickým a environmentálním faktorům při naší strategické spolupráci s partnerskými zeměmi a pracovat na preventivních opatřeních, jako jsou systémy včasného varování. Dopady politiky v oblasti klimatu by se měly stát nedílnou součástí úvah a opatření EU v oblasti vnějších záležitostí, mj. i v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky.

Obchodní politika by měla sloužit jako důležitý nástroj, který může ekologickou transformaci podpořit. Závazky v oblasti udržitelného rozvoje, které jsou v rámci obchodních dohod postupně posilovány, by měly být i nadále jejich součástí. Zároveň dojde k jmenování vrchního úředníka pro dodržování obchodních dohod a tím i k posílení současného úsilí o řádné provádění těchto závazků v rámci obchodních dohod. Dalším prvkem, díky němuž má být posílena role obchodních dohod v ochraně klimatu, je návrh Komise, aby se dodržování Pařížské dohody stalo základním prvkem všech budoucích komplexních obchodních dohod.

EU bude rovněž v rámci obchodní politiky dále usilovat o usnadnění obchodu s environmentálním zbožím a službami a podporovat zadávání veřejných zakázek šetrných ke klimatu. V rámci obchodní politiky má být rovněž zajištěno, aby obchod a investice do surovin nutných pro ekologickou transformaci byl spravedlivý a nenarušovaný a pomáhal řešit škodlivé praktiky (např. nezákonná těžba dřeva), posiloval spolupráci v oblasti regulace a pomáhal prosazovat normy EU a odstraňovat netarifní překážky v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Všechny výrobky, potraviny či materiály ze třetích zemí vstupující na trh EU přitom musí splňovat normy a právní předpisy EU. Své partnery by pak měla EU podporovat, aby přijímali podobná pravidla a normy, jaké fungují v EU. Coby největší jednotný trh na světě má EU příležitost stanovit pravidla platná napříč globálními hodnotovými řetězci a za tímto účelem využije svůj ekonomický vliv.

K posílení nástrojů v boji proti klimatické změně a zlepšení životního prostředí by měla přispět i rozvojová politika EU, a to jednak pokračováním poskytování finančních prostředků na oblast klimatu, zvýšením finančních prostředků pocházejících ze soukromých zdrojů či podporou závazků jednotlivých členských států EU. EU bude i nadále podporovat vytvoření finančního systému podporujícího globální udržitelný růst.

#### **4. Čas jednat společně: evropský klimatický pakt**

Úspěch EGD spočívá v zapojení a angažovanosti veřejnosti a všech zúčastněných stran, kdy se předpokládá, že právě občané by měli být hybnou silou celého procesu. V této souvislosti EK v březnu 2020 představí Evropský klimatický pakt, ve kterém se zaměří na způsoby, jak zapojit veřejnost do klimatické akce. Klimatický pakt bude vycházet z řady probíhajících dialogů EK s občany a shromáždění občanů v celé EU a z úlohy výborů pro sociální dialog a bude se i nadále snažit o posílení regionálních a místních komunit, včetně těch energetických. Ústřední silou bude i nadále Pakt starostů a primátorů, v rámci něhož se města mohou dobrovolně zavázat k cílům v oblasti snižování emisí skleníkových plynů i k adaptačním opatřením.

Vzhledem k tomu, že si EK přeje snížit svůj dopad na životní prostředí, představí v roce 2020 komplexní akční plán zaměřený na to, jak bude ona sama dosahovat cílů Zelené dohody a jak se stane klimaticky neutrální do roku 2030. EK a ČS by měly usilovat o ucelené využívání všech dostupných nástrojů plánování v rámci Zelené dohody, kdy nejdůležitějšími z nich jsou vnitrostátní klimaticko-energetické plány a navrhované strategické vnitrostátní plány provádění společné zemědělské politiky. EK promítne do své dlouhodobé vize pro venkovské oblasti také evropské fondy, které pomohou venkovským oblastem využívat příležitosti v oběhovém hospodářství a biohospodářství. EK se přitom zaměří na regiony zranitelné vůči změně klimatu a přírodní katastrofám a pokročí v práci na iniciativě Čistá energie pro ostrovy EU. Nezbytným předpokladem pro výše uvedené je účinné prosazování a provádění politik a právních předpisů. V této souvislosti doplní EK EGD o nový akční program pro životní prostředí (8. EAP), který bude obsahovat nový monitorovací mechanismus ve snaze zajistit naplnění svých environmentálních cílů. Komise dále vypracuje přehled ukazatelů s cílem sledovat pokrok při naplňování všech cílů Zelené dohody. Ve snaze zlepšit přístup občanů a nevládních organizací, majících pochyby ohledně zákonnosti rozhodnutí s dopady na ŽP, ke správnímu a soudnímu přezkumu na úrovni EU, zvaží EK revizi Aarhuského nařízení.

#### **2) Pozice ČR:**

ČR bere na vědomí zveřejněné sdělení k Zelené dohodě pro Evropu (EGD). Sdělení, a především návazné iniciativy, bude nutné podrobit široké mezirezortní a veřejné diskusi. ČR bude analyzovat navržené iniciativy a jejich přínosy a dopady pro ČR i jednotlivé sektory a upřesňovat pozici podle konkrétního znění daných návrhů.

## **Shrnutí pozice ČR:**

- ČR vnímá sdělení k Zelené dohodě pro Evropu jako ambiciózní strategii zeleného růstu, která s sebou přináší příležitosti, výzvy, ale také potenciální rizika a dopady pro mnoho odvětví, regionů i společnost. ČR hodlá s institucemi Evropské unie a členskými státy spolupracovat na takovém nastavení mechanismů a nástrojů, které ČR umožní co nejsnazší přechod bez nepříznivých dopadů na hospodářství či společnost.
- Vzhledem k avizovanému velkému množství plánovaných zásahů do unijních právních předpisů, které byly v posledních několika letech předmětem změn s platností od roku 2021, poukazujeme na riziko zvýšení tržní nejistoty investorů vůči stabilitě legislativního a regulatorního prostředí.
- ČR bude prosazovat, aby byl vždy plně využit potenciál již existujících nástrojů a opatření. Současně bude ČR požadovat, aby návrhy jednotlivých závazných opatření byly vždy založeny na pečlivém zhodnocení dopadů na úrovni členských států a byla umožněna široká diskuze.
- ČR považuje cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 za klíčový. ČR však nepodporuje navýšení redukčního cíle EU do roku 2030 nejméně na 50 % a více ve srovnání s rokem 1990. Především je třeba vyhodnotit naplnění stávajících ambicí v rámci národních klimaticko-energetických plánů. ČR také upozorňuje, že doposud nebylo dosaženo dohody o víceletém finančním rámci na roky 2021-2027. Pro ČR se jedná o klíčový zdroj pro financování snižování emisí.
- Vzhledem k finanční náročnosti dosažení navržených cílů musí být zdroje potřebné k pokrytí nákladů na ekologickou transformaci zohledněny v dlouhodobém horizontu – jak v příštím víceletém finančním rámci, tak i po něm, a to nad rámec tradičních politik. Mimo to musí být přechod spravedlivý a sociálně vyvážený pro všechny regiony či skupiny občanů, protože některé z nich budou ovlivněny více než ostatní.
- ČR oceňuje, že EK věnuje mj. pozornost i energeticky náročným odvětvím v EU, pro něž je další významnější snižování emisí skleníkových plynů velkou výzvou a současně hrozbou z hlediska mezinárodní konkurence. Zachování konkurenceschopnosti českého i evropského průmyslu je pro ČR zcela zásadní – musí být tedy přijata adekvátní opatření na jeho ochranu.
- Dle ČR je zásadní, aby klimatické úsilí EU bylo doprovázeno globálním zapojením největších světových znečišťovatelů. Proto považujeme za důležité, že sdělení tuto problematiku rovněž akcentuje. Očekáváme, že EK specifikuje konkrétní kroky pro realizaci naplnění tohoto úkolu.
- Česká republika zastává názor, že v daňových otázkách je nutné zajistit jednotlivým členským státům svrchovanost, a proto bude prosazovat předložení revize směrnice o zdanění energií beze změny pravidel pro hlasování, tj. zachování jednomyslnosti, nikoliv přechod na kvalifikovanou většinu.
- ČR považuje za nezbytné, aby se uplatňoval princip technologické neutrality. Vzhledem k významným rozdílům ve struktuře ekonomik a energetických mixů jednotlivých členských států EU bude klíčovým prvkem energetického přechodu, a tedy celé EGD, snaha, aby EGD odrážela regionální rozdíly v rámci EU i odlišný potenciál každého členského státu, jak dosáhnout klimaticko-energetických cílů nákladově efektivním způsobem a bez výrazných dopadů na konkurenceschopnost jednotlivých států i celé EU. Každá země by měla mít právo zvolit si svou vlastní cestu ke klimatické neutralitě, včetně využití

bezemisních zdrojů energie, jako je jaderná energetika. Je nezbytné zdůraznit, že možnost využití jaderné energie reflektují závěry Evropské rady z prosince 2019 a rovněž stanovisko Evropského parlamentu ke COP25.

- ČR žádá od Evropské komise vyjasnění, zda navrhované zvýšení cíle EU pro rok 2030 nejméně na 50 % a směrem k 55 % ve srovnání s rokem 1990 zahrnuje sektor LULUCF a jak by se toto zvýšení projevilo na nastavení dílčích cílů v EU ETS a mimo ETS (ESR).
- ČR upozorňuje, že snížení emisí z dopravy až o 90 % je pro ČR v praxi obtížně realizovatelné, a to i ohledem na skutečnost, že Bílá kniha o dopravě (2011) plánovala snížení emisí o 60 % a ani její naplňování není v současnosti úspěšné. Navzdory tomu si je ČR vědoma nutnosti snížení emisí z dopravy a podporuje kroky k tomu vedoucí, zejména vyšší multimodalitu dopravy, zavádění alternativních paliv či inteligentní dopravní systémy. V některých oblastech, zejména v nákladní dopravě (s výjimkou železniční), v současnosti vůbec neexistují řešení, která by byla klimaticky neutrální.
- Nesouhlasíme s dalším radikálním zvýšením ambicí na snižování emisních limitů pro nové automobily (k poslednímu zprůsnění došlo na konci roku 2018). Pro automobilový průmysl bude pravděpodobně problematické dosáhnout již aktuálních cílů, jejich navýšení proto aktuálně považujeme za nežádoucí.
- Princip technologické neutrality musí být reflektován i v oblasti dopravy, kde považujeme za důležité umožnit rovný přístup ke všem alternativním palivům (vedle elektřiny též CNG, LNG, vodík) a postupný přechod na jejich ekologičtější alternativy (bioCNG a bioLNG, čistý vodík).
- ČR oceňuje, že nový Akční plán pro oběhové hospodářství bude obsahovat politiku udržitelnosti produktů, další rámec na podporu využívání druhotných surovin a zaměření na využívání veřejných zelených zakázek. Podporujeme také přijetí regulačního rámce pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi, protože tyto substituty nepovažujeme za vhodnou a udržitelnou alternativu fosilních plastů. Podporujeme zaměření na vybraná odvětví nejnáročnější z hlediska zdrojů, tzn. textil, stavebnictví, elektroniky a plasty.
- ČR se bude nadále zasazovat o to, aby se na maximum možného snížilo znečištění životního prostředí toxickými látkami, které jsou nebo byly do prostředí uvolňovány lidskou činností. Cíl nulového znečištění je však velmi ambiciózní a je nutné analyzovat jeho reálnost a proveditelnost.
- ČR podporuje přijetí EU Strategie pro biologickou rozmanitost 2030 a oceňuje otevření diskuze o vytvoření potravinového systému šetrného ke zdraví i životnímu prostředí v rámci Strategie od zemědělce ke spotřebiteli.
- Co se týče zemědělského sektoru, udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, přizpůsobení se změně klimatu a opatření směřujících k posílení biodiversity ČR vnímá jako hlavní priority jak na národní úrovni, tak na úrovni EU. V rámci Společné zemědělské politiky ČR podporuje vyšší ambice v oblasti klimatu a životního prostředí. Současné návrhy, uvedené v nové legislativě EU ke strategickým plánům, považujeme za dostatečné, zároveň s celou škálou nástrojů k jejich naplnění. Zejména oceňujeme, že byla posílena a zdůrazněna role systému kondicionalit. ČR považuje za nutné zachovat konkurenceschopnost zemědělství a současně snižovat tlaky na životní prostředí. Požadavky na zemědělce musí být v rovnováze s finanční podporou, či jinými systémovými pobídkami. V tomto smyslu by se mělo zajistit uplatňování stejných standardů



udržitelosti produkce potravin pro země exportující zemědělské produkty a jejich výroby do EU.

- Z hlediska snahy o koherenci hospodářských, environmentálních a zemědělských politik ČR podporuje, aby státy sdílely zkušenosti z prováděných reforem. Výzvou bude zejm. řešení energetické bezpečnosti, chudoby, systémové podpory ekologických produktů či podpory konkurenceschopnosti průmyslu a zemědělství vůči zemím mimo EU.
- ČR považuje za důležité komunikovat veřejnosti příležitosti i dopady navržené transformace. Klíčovou roli rovněž v rámci transformace sehrají města a obce.
- Za klíčové ČR považuje také sdílení vědeckých poznatků a inovativních řešení v rámci Evropských partnerství a dalších nástrojů Horizon Europe.

## **Pozice ČR k jednotlivým částem EGD:**

### 1. Úvod

ČR v rámci sdělení Zelená dohoda pro Evropu oceňuje a vítá myšlenku větší reflexe klimatické problematiky v multilaterálních a bilaterálních jednáních. Klíčovým elementem Zelené dohody pro Evropu je dosažení klimatické neutrality do roku 2050. ČR je odhodlána napomoci dosažení klimaticky neutrální EU do roku 2050, a to v souladu s cíli Pařížské dohody.

## **2.1. Soubor hluboce transformativních politik**

### **2.1.1 Zvýšení ambic EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050**

Ohledně připravovaného „právního rámce pro klima“ je nejprve potřeba vyjasnit jeho konkrétní legislativní podobu. Vzhledem k rozdílné míře ambicí a technologických možností ČS je pro ČR zásadní, aby cíl dosažení klimatické neutrality do roku 2050 byl legislativně zakotven na úrovni EU, nikoliv na úrovni jednotlivých členských států.

Případný dlouhodobý cíl v oblasti adaptace na změnu klimatu by měl být deklaratorní nebo doporučující bez konkrétních závazků pro jednotlivé členské státy. Nepovažujeme za žádoucí, aby pro oblast adaptace byla navržena legislativní úprava vzhledem k tomu, že potřeby, možnosti či adaptační kapacita jednotlivých členských zemí se značně liší.

Pokud bude právní rámec pro klima stanovovat rovněž dílčí cíle snižování emisí, tak tyto cíle musí vycházet ze schválených závazků do roku 2030. Případný cíl do roku 2040 by musel být stejně jako předchozí cíle do roku 2020 a 2030 nejprve projednán a schválen na úrovni Evropské rady. Pokud bude rámec obsahovat rovněž ustanovení ohledně monitorování a sledování pokroku, měla by tato ustanovení v maximální možné míře navazovat na již existující regulaci v rámci nařízení o správě energetické unie.

ČR v současné době nepodporuje navýšení redukčního cíle EU do roku 2030 nejméně na 50, případně až 55 %. Vyhodnocení dopadů navýšení cíle do roku 2030 by měla Komise zveřejnit v 3Q 2020, nicméně z Vnitrostátního plánu ČR v oblasti

energetiky a klimatu je zřejmé, že již splnění současných cílů v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 bude pro ČR znamenat značné finanční náklady. Současně je známo, že řada ČS bude mít problém s plněním již stanovených závazků v oblasti klimatu a energetiky do roku 2020 a 2030. Doposud také nebyl s výjimkou energetické účinnosti nijak kvantifikován dopad vystoupení Velké Británie z EU na plnění stávajících cílů roku 2020 a 2030.

Vyhodnocení dopadů by mělo být zpracováno nejen na úrovni EU, ale rovněž na úrovni jednotlivých členských států. V rámci vyjednávání o cíli do roku 2030 na úrovni EU je však možné vyjádřit určitou flexibilitu ČR a přistoupit na případné navýšení redukčního cíle na 45 % oproti hodnotám roku 1990. Dle projekcí může ČR se současnými politikami a opatřeními dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů o 43,3 % do roku 2030 oproti hodnotám roku 1990. Možnost dosažení 45% snížení emisí na úrovni EU do 2030 bylo vyhodnoceno i Evropskou komisí v rámci dopadové studie zimního balíčku Čistá energie pro Evropu z roku 2018.

Každý sektor se musí spravedlivě (ve smyslu jeho potenciálu a dosaženého snížení emisí skleníkových plynů) podílet na plnění cílů. Vyšších cílů by nemělo být dosaženo např. jen vyšším tlakem na zpřísnění EU ETS, kde jsou i sektory ohrožené únikem uhlíku.

ČR upozorňuje, že doposud nebylo dosaženo dohody o víceletém finančním rámci ani o věcném obsahu jednotlivých fondů. Pro ČR jsou prostředky z fondů EU zásadním pilířem pro plnění klimaticko-energetických cílů EU a bez znalosti možností jejich využití nemůže zvýšení ambice snižování emisí zodpovědně podpořit.

ČR vnímá pozitivně investice do ekonomické transformace za předpokladu, že jich nebude dosahováno za účelově nastavených podmínek, které povedou k jejich podpoře (tj. za pomoci tzv. green supporting faktorů/ů), a za předpokladu, že potenciální investoři budou informováni o rizicích vyplývajících z jejich povahy.

Přestože lze s Komisí souhlasit, že systém zdanění energií by měl rovněž zohledňovat i cíle v oblasti klimatu a Česká republika se v tomto smyslu staví pozitivně k potenciálním změnám diskutovaným v rámci připravované revize směrnice o zdanění energie, je nutné vyjádřit zásadní nesouhlas s navrhovaným přechodem ze zvláštního na řádný legislativní postup pro účely této směrnice. Česká republika zastává názor, že v daňových otázkách je nutné zajistit jednotlivým členským státům svrchovanost, a proto bude prosazovat předložení revize směrnice o zdanění energií beze změny pravidel pro hlasování, a to v rámci formací Rady ECOFIN. Jako zásadní považuje ČR zjednodušení zdanění související se změnou klimatu, kdy jsou v EU využívány některé daňové výjimky a zároveň jsou poskytovány environmentálně škodlivé podpory, přičemž v tomto případě představují některé daňové výjimky a dotace podporu fosilních paliv.

K problematice zavedení možných kompenzačních opatření na hranicích k zabránění úniku uhlíku do zemí s nižšími standardy byla zpracována samostatná předběžná rámcová pozice, která bude aktualizována poté, co EK zveřejní detailní podobu svého návrhu. Pokud jde o předvídaný kompenzační mechanismus (*Border Adjustment Mechanism*), který má zohledňovat uhlíkovou náročnost dovážených výrobků, je pro nás klíčové v případě jeho zavedení zajištění kompatibility s pravidly

WTO a zároveň důkladné zvážení jeho celkových dopadů tak, aby nedošlo k nežádoucím dopadům na konkurenceschopnost evropského průmyslu včetně navazujících zpracovatelských odvětví. Mechanismus musí být součástí mozaiky nástrojů, jejichž nasazení bude muset EU pečlivě zvážit s cílem zachování globální konkurenceschopnosti evropského průmyslu v odvětvích, kde hrozí riziko úniku uhlíku.

V rámci SZP po roce 2020 ČR podporuje vyšší ambice v oblasti klimatu a životního prostředí. Ve spojitosti s reformovanou SZP po roce 2020 ČR připraví strategický plán. Strategické plány budou významné z hlediska sledování dílčích výsledků při dosahování cílů vedoucích ke klimatické neutralitě do roku 2050. ČR také připravuje posílení požadavků standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy. Česká republika plně podporuje návrh na stanovení požadavků k ochraně klimatu v novém období SZP po roce 2020, které podpoří zachování zásob uhlíku a jeho další ukládání.

Ve vztahu k odvětví využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (dále LULUCF) a uhlíkové neutralitě je třeba zdůraznit, že v nejbližších letech se v ČR změni role lesního hospodářství ve smyslu propadů CO<sub>2</sub> z důvodu nahodilých těžeb souvisejících s likvidací kůrovcové kalamity. Z těchto příčin je pravděpodobné, že dočasně bude kategorie obhospodařované lesní půdy vykazovat emise CO<sub>2</sub>. Česká republika požaduje zohlednění stávajícího stavu lesů postižených současnými škodami při finalizaci referenčních úrovní pro lesnictví podle nařízení LULUCF, a zajištění, že toto zohlednění, včetně zvýšené pravděpodobnosti budoucích škod, bude umožněno při stanovení referenčních úrovní pro lesy v budoucnu. ČR proto obecně podporuje revizi nařízení LULUCF. Dlouhodobě však ČR musí se sektorem LULUCF aktivně pracovat tak, aby v budoucnu mohl přispět k dosažení uhlíkové neutrality postupným navyšováním propadů, které z větší části vykompenzují zbylé antropogenní emise.

ČR bude reflektovat závazek vyplývající z EGD v podobě využití nejméně 30 % prostředků z Evropského námořního a akvakulturního fondu na opatření v oblasti ochrany klimatu. V současné době ovšem není jasné, jakým způsobem bude tento závazek počítán a jak budou identifikována opatření v oblasti ochrany klimatu.

### 2.1.2. Dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie

ČR souhlasí s tím, že dekarbonizace energetického systému je zcela zásadní pro dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050. V této části Sdělení ČR postrádá zmínku o roli jaderné energetiky, především jako velmi výkonného stabilního energetického zdroje. Stabilita dodávek elektrické energie je nezbytnou podmínkou zachování stability energetických sítí, nicméně ČR oceňuje, že princip technologické neutrality je zde uveden. ČR rovněž souhlasí s důrazem kladeným na chytrou infrastrukturu, včetně integrace obnovitelných zdrojů energie a dalších udržitelných technologií. ČR vítá rovněž zmínku o podpoře dekarbonizace plynárenství a domnívá se, že sector coupling spolu s modernizací a přizpůsobením již existující plynárenské infrastruktury na nové druhy plynů (vodík, biometan, syntetický metan) může významně přispět k nákladově efektivnímu snižování přechodu na emisně neutrální ekonomiku a umožní využití stávající plynárenské infrastruktury. Zemní plyn bude mít v krátkodobém až střednědobém horizontu významnou roli v energetickém přechodu.

K prosazení nových udržitelných technologií je nezbytné především dlouhodobě stabilní a predikovatelné investiční prostředí a regulatorní rámec, jenž vytvoří stejné podmínky pro všechna emisně neutrální technologická řešení a rovněž efektivní podpora výzkumu, vývoje a inovací. Musí být rovněž přihlíženo k faktu, že různé státy EU mají různé přírodní podmínky, které přirozeně a fyzikálně limitují stupně využívání různých „čistých“ energetických zdrojů, jako je energie vodních toků, energie větrná a solární.

ČR vnímá jako pozitivum, že Komise uznává potřebu EU (a tedy i členských států) udržet přijatelnou úroveň bezpečnosti dodávek energie. Návrhy či aktivity navazující na EGD by toto neměly narušit. Zároveň ovšem nesmí být upozaděna konkurenceschopnost, tedy zájem udržet ceny energií, včetně elektřiny a tepla, na přijatelné úrovni (tedy i prostřednictvím svobodného výběru energetického mixu). To se týká o postupné dekarbonizace průmyslu, která bude do velké míry záviset na elektrifikaci.

Sdělení v části 2.1.2 uvádí, že bude-li to nezbytné, bude do června 2021 navržena revize příslušných právních předpisů. Zde je nutné poukázat na fakt, že klíčová legislativa pro období 2021-2030 byla schválena teprve nedávno (u nařízení o správě Energetické unie a opatření v oblasti klimatu; směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a směrnice, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, případně ostatní předpisy tzv. legislativního balíčku Čistá energie pro všechny občany EU se jedná o konec prosince 2018) a její projednávání trvalo několik let (legislativní balíček byl zveřejněn dne 30. 11. 2016). U směrnic aktuálně běží období pro jejich transpozici do právního řádu ČR. ČR tedy důrazně poukazuje na fakt, že opětovná revize klíčového acquis může narušit stabilitu právního rámce s negativními dopady na investiční cyklus a důvěru investorů, která je pro transformaci energetického sektoru klíčová.

Dle článku 14 nařízení o správě Energetické unie a opatření v oblasti klimatu mají členské státy do 30. června 2023 odeslat Evropské komisi návrh aktualizace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu, respektive odůvodnění, že není nutné plán aktualizovat. V případě, že členský stát neposkytl odůvodnění, že není nutné plán aktualizovat, předloží členský stát do 30. června 2024 aktualizovaný vnitrostátní plán. Evropská komise v části 2.1.2 předjímá, že dojde ze strany členských států k aktualizaci. ČR trvá na tom, že by toto nemělo být předjímáno a že by Evropská komise neměla trvat na automatické nutnosti aktualizace vnitrostátních plánů v důsledku případného zvýšení ambicí. Rozhodnutí o provedení aktualizace má dle ČR být ponecháno v pravomoci daného členského státu. ČR v tomto ohledu poukazuje na relativně vysoké administrativní náklady spojené s přípravou a schvalováním vnitrostátního plánu, respektive jeho návrhu, a zároveň poukazuje na fakt, že hlavním cílem vnitrostátních plánů bylo zajistit stabilní podnikatelské prostředí a předejít opakovaným změnám podnikatelského prostředí způsobeným politickým cyklem.

Část 2.1.2. je z našeho pohledu nevyvážená ve výčtu zdrojů. V dané části sdělení je uvedeno, že zásadní roli budou hrát obnovitelné zdroje energie. ČR ale považuje za nesprávné takto restriktivně pojaté omezení a naopak požaduje respektování práva na využití všech bezemisních a stabilních a na okamžité meteorologické situaci

nezávislých zdrojů ze strany členských států, a to včetně jaderných. EU aktuálně získává přibližně 25 % celkové elektřiny z jaderných zdrojů, avšak sdělení jejich důležitost pro zajištění stability energetických soustav zcela pomíjí. ČR také v dokumentu postrádá explicitní odkaz na jadernou energetiku. ČR bude požadovat, aby v návazných legislativních i nelegislativních návrzích byl princip technologické neutrality zajištěn a byly zahrnuty všechny nízkoemisní/bezemisní energetické zdroje (tj. jak OZE, tak jaderná energetika) s přihlédnutím k národním přírodním a meteorologickým podmínkám v jednotlivých zemích. Měly by být plně reflektovány závěry Evropské rady z 12. prosince 2019 (EUCO 29/19) a stanovisko Evropského parlamentu ke Konferenci OSN o změně klimatu 2019 COP25 (B9-0174/2019). Důležitý v tomto ohledu bude již návrh tzv. „právního rámce pro klima“, který by měla EK předložit v březnu 2020.

V oblasti OZE se ČR bude snažit co nejvíce brát v potaz geografické a klimatické podmínky, ekonomické možnosti ČR a předpokládaný budoucí realistický vývoj v jednotlivých technologiích OZE. V souladu s plněním klimatických a energetických cílů EU a se zachováním udržitelné produkce a spotřeby energie bude ČR usilovat o zvýšení diverzifikace energetického mixu, zachování soběstačnosti ve spotřebě elektřiny, stability dodávek energie, zajištění dostatečnosti rozvoje energetické infrastruktury a využívání vlastních zdrojů s cílem nezvyšování dovozní závislosti na energetických surovinách, s čímž souvisí i snaha o zachování vlastní volby energetického mixu, v němž bude významnou roli hrát jaderná energie.

Při rychlém omezování uhlí, jakožto zdroje energií, je nutné zachovat sociální stabilitu a podpořit transformační procesy zejména v těch oblastech, které budou dotčeny ústupem od fosilní energetiky, ale i tam, kde může mít zvyšování klimatické ambice dopady sekundární, například v oblastech s vysokým podílem zaměstnanosti v automobilovém průmyslu. Jedním z vhodných nástrojů může být transformace Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci tak, aby kromě reakce na globální a technologické změny mohl být tento či obdobný nástroj využit i v případech negativních dopadů transformace energetického odvětví na zaměstnanost. Dalším zdrojem financování mohou rovněž být nové produkty EIB. Problém se netýká výhradně uhelných regionů, resp. těch regionů, kde se uhlí těží, ale rovněž regionů, kde je uhlí zpracováváno. *K návrhu nařízení o JTF se zpracovává zvláštní rámcová pozice.*

Co se týče řešení rizika energetické chudoby, uvítá ČR vodítka ze strany Komise, jak tento aspekt řešit, jelikož zohlednění environmentálních externalit v energetických daních bude mít regresivní charakter. V ČR se tento problém bude týkat nezanedbatelného podílu domácností (v závislosti na míře zdanění a nárůstu ceny energií). Dávková podpora v oblasti bydlení (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení) zohledňuje náklady na energie s tím, že „zdroje těchto energií“ (ve smyslu jejich udržitelnosti) nejsou pro vyhodnocení nároku relevantní. ČR si je vědoma, že otázky související s energetickou chudobou nízkopříjmových domácností bude nutné řešit, v závislosti na konkrétním návrhu energetické daně, a tedy i míře dopadů, je nutné taktéž zohlednit potřebu renovace domů.

### 2.1.3. Aktivizace průmyslu pro čisté oběhové hospodářství

ČR souhlasí s orientací dalších aktivit oběhového hospodářství na oblast produktové politiky. Bez toho, aby se již v rámci produkce výrobků řešila jejich opravitelnost, trvanlivost a recyklovatelnost, není možné oběhové hospodářství realizovat. Není uvedena bližší podrobnost k tomu, co přesně bude Evropská komise považovat za "politiku udržitelných produktů".

ČR souhlasí s tím, aby se Akčním plánem pro oběhové hospodářství řídila transformace k oběhovému hospodářství ve všech odvětvích. Identifikace nejnáročnějších odvětví z hlediska zdrojů je správná, a i orientace na zlepšení v těchto odvětvích je přínosná, nicméně předpokládané strategie pro jednotlivá odvětví by měly zůstat koherentní. Rovněž opatření, která budou ve strategiích formulována, by měla být adekvátně realizovatelná. Opatření by měla počítat s takovými faktory, jako je dopravní náročnost každého odvětví, neboť dopravní potřeby a jejich energetická náročnost jsou významným zdrojem znečišťování i přes omezení daná zpřísněním emisních norem. Klíčové jsou rovněž moderní technologie, jako umělá inteligence, 5G, internet věcí či cloud computing, jejichž využití pro splnění cílů EGD ČR podporuje.

ČR souhlasí s nutností přijetí silného regulačního rámce pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi, protože tyto substituty nepovažujeme za vhodnou a udržitelnou alternativu fosilních plastů. Regulační rámec by tedy měl zamezit problémům s biologicky rozložitelnými plasty a omezit jejich problematické druhy.

Uvolňování mikroplastů do životního prostředí představuje závažný problém, kterému je třeba věnovat velkou pozornost s tím, že případná legislativní opatření musí být podložena relevantními vědeckými poznatky.

ČR podporuje aktivity, které budou směřovat k zajištění spolehlivých, porovnatelných a ověřitelných informací, které kupujícím umožní přijímat udržitelnější rozhodnutí a snižují riziko "lakování nazeleno", resp. souhlasí s tím, že společnosti, které tvrdí, že jsou jejich produkty či služby ekologické, by tato tvrzení měly doložit odkazem na standardní metodiku, která posoudí jejich dopady na životní prostředí, a v této souvislosti podporuje i záměr Komise zvýšit regulační i neregulační úsilí, aby byla falešná ekologická tvrzení eliminována. K naplňování výše uvedeného by však měly být v maximální míře využívány již existující nástroje. Lepší dostupnosti informací o vlastnostech produktů prodávaných v EU může napomoci digitalizace. Elektronický pas produktu by například mohl poskytovat informace o jeho původu a složení, možnostech opravy a rozebrání a o nakládání na konci životnosti. Veřejné orgány včetně institucí EU by měly jít příkladem a využívat "zelené" veřejné zakázky. Komise k zeleným veřejným zakázkám navrhne další právní předpisy a pokyny.

ČR souhlasí s tím, že by měla existovat standardizovaná metodika pro hodnocení dopadů produktů na životní prostředí během jejich celého životního cyklu, např. využití EPD (environmentální prohlášení o produktu). Nicméně EK blíže nespecifikuje, co je míněno "pasem produktu", není zřejmé, zda půjde o dobrovolnou aktivitu nebo legislativou danou povinnost, která rozšíří již existující povinnosti při uvádění výrobků na trh

ČR považuje oblast zelených veřejných zakázek za zcela stěžejní z hlediska podpory a rozvoje oběhového hospodářství. Z tohoto pohledu je nutné zelené veřejné

zakázky podporovat a usnadňovat jejich realizaci zadavatelům. Připravované předpisy a pokyny by měly veřejné zakázky usnadnit a poskytnout využitelná hodnotící environmentální kritéria, nikoli případně více komplikovat. Zelené veřejné zadávání by se mělo stát standardním přístupem, nikoli pouze ojedinělými případy.

ČR upozorňuje, že v posledních několika letech byla evropská legislativa v oblasti odpadů a obalů předmětem poměrně rozsáhlých změn, které jsou v současnosti transponovány. V roce 2018 byl schválen "Balíček oběhového hospodářství" a v roce 2019 schválena směrnice o jednorázových plastech. Evropská komise navrhuje další legislativní změny, ovšem je nutné zohlednit i možnosti členských států transponovat tato opatření do legislativy a následně implementovat, pokud přichází v tak rychlém sledu jako v poslední době. Není tak zřejmé, co bude v EGD avizovaná reforma odpadové legislativy obsahovat a zda se dotkne v nedávném období revidovaných předpisů.

Pokud by měla být zahájena další revize evropských odpadových předpisů, je třeba věnovat pozornost vzájemnému souladu předpisů na sledování statistických údajů (nařízení o statistice odpadů) s těmito předpisy.

Není zřejmé, co Evropská komise předpokládá v rámci návrhu vzoru EU pro oddělený sběr odpadů.

Povinné obsahy recyklovaných materiálů zejména v oblasti stavebních materiálů mohou sice významně podpořit oběhové hospodářství, není však možné takový požadavek uplatnit plošně, ale vždy s ohledem na zamýšlené použití konkrétního stavebního materiálů/výrobku do stavby. Stavební odpady jsou z hlediska produkce nejvýznamnějším proudem odpadů.

Revize nařízení o přeshraniční přepravě odpadů, která je plánována, by měla směřovat zejména k tomu, aby se omezily případy nelegálních přeprav odpadů. Nelegální přepravy odpadů jsou v současnosti podstatný problém v České republice. Z informací uvedených v EGD však není zcela jasné, kam chce Evropská komise revizi směřovat.

ČR v oblasti baterií opakovaně upozorňuje na nutnost zabývat se na evropské úrovni narůstajícími zásadními problémy s lithiovými bateriemi, zejména co se týče bezpečného nakládání s nimi a jejich recyklace (lithiové baterie jsou velmi obtížně recyklovatelné a při jejich recyklaci nastávají zásadní překážky).

ČR považuje rozvoj digitalizace a inovací za jeden ze základních předpokladů pro prosazení oběhového hospodářství. Opatření v rámci samotného ICT sektoru by měla přinést zejména zlepšení v energetické účinnosti a měla by směřovat k tomu, že ICT produkty budou více udržitelné z hlediska delší doby použitelnosti, opravitelnosti a recyklovatelnosti.

Vzhledem k významu průmyslu v hospodářství EU považuje ČR za příhodné, že Komise plánuje vydat novou průmyslovou strategii. ČR má na posilování průmyslové základny EU trvalý zájem a domnívá se, že při tvorbě politik EU je vhodné kombinovat průřezový přístup s přístupem ke specifickým odvětvím. Proto

považujeme záměr EK zohlednit v průmyslové strategii výzvy zelené i digitální transformace za žádoucí.

ČR oceňuje, že EK věnuje pozornost energeticky náročným odvětvím v EU, pro něž je dekarbonizace velkou příležitostí, ale i hrozbou z hlediska mezinárodní konkurence a často i nerovných podmínek. Zachování jejich konkurenceschopnosti je pro ČR zcela zásadní. ČR obecně vítá předložený návrh Plánu transformace energeticky náročných průmyslových odvětví, který obsahuje strategické priority a navrhuje doporučení a opatření k přijetí na úrovni Komise, průmyslu, členských států a případných dalších subjektů.

ČR bere na vědomí, že v příloze sdělení Komise do seznamu klíčových akcí zahrnuje návrh na podporu bezemisních procesů výroby oceli do roku 2030 (k předložení v roce 2020). Při dalších debatách je však třeba vnímat skutečnost, že v současnosti neexistují komerčně dostupné technologie na další radikální snížení emisí CO<sub>2</sub> při výrobě oceli, kdy procesní emise jsou nedílnou součástí chemických a fyzikálních procesů výroby.

ČR rovněž oceňuje, že EK směřuje nový Akční plán pro oběhové hospodářství především z pohledu podpory využívání druhotných surovin. Z hlediska „politiky udržitelných produktů“ bude důležité při formulování konkrétních opatření brát v úvahu i existenci globálního trhu a udržení konkurenceschopnosti průmyslu EU.

Pokud jde o příležitost, kterou přechod k čistému oběhovému hospodářství znamená i co se týče potenciálu poptávky po nízkemisních technologiích, udržitelných produktech i službách na globálním trhu, podporujeme kroky, které budou stimulovat rozvoj trhů v této oblasti, a uplatnění pokročilých technologií, produktů i služeb EU dále usnadní, např. i prostřednictvím multilaterálních i bilaterálních obchodních dohod.

ČR obecně není proti zavedení výše zmíněných pravidel je však potřeba zpracovat analýzy trhu a dopadů na spotřebitele i podnikatele, aby řešení nebyla kontraproduktivní nebo více zatěžující životní prostředí.

V tuto chvíli je tedy nezbytné provést důkladnou analýzu a teprve po diskusi s odbornou veřejností a zájmovými subjekty připravit návrhy řešení, která by případně mohla být cestou ke zvýšení životnosti výrobků. Tato diskuse by měla být vedena na unijní úrovni, protože řešení by mělo být přijato shodně pro všechny členské státy.

V rámci vzdělávacího systému je problematika oběhového hospodářství akcentována zejména v Rámcových vzdělávacích programech. Konkrétně v Rámcových vzdělávacích programech pro základní vzdělávání jde o průřezové téma Environmentální výchova, jehož tematický okruh Lidské aktivity a problémy životního prostředí obsahuje téma odpadů a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny). Rovněž se chystají revize RVP, v rámci nichž bude aktualizován obsah vzdělávání tak, aby požadované kompetence lépe odpovídaly potřebám 21. století. Vzdělávání a rozvoj kompetencí v oblasti oběhového hospodářství je realizováno prostřednictvím dotačních a rozvojových programů odboru pro mládež MŠMT.



#### 2.1.4 Stavět a renovovat za účinného využívání energie a zdrojů

ČR ambicím Komise rozumí a na národní úrovni vyvíjí úsilí ke zvýšení míry renovací, která je na úrovni ČR ve výši 1,4 %. ČR se však domnívá, že Komise by měla zohledňovat i v této oblasti národní specifika, ekonomickou a sociální situaci. ČR požaduje, aby navržená ambice nešla proti možnosti některých ČS omezovat resp. předcházet energetické chudobě. Možnost zahrnutí sektoru budov bude moci ČR posoudit teprve po předložení konkrétního návrhu.

Jako vedlejší efekt zvýšení míry renovací Komise považuje oživení stavebního sektoru. ČR se v této souvislosti obává, že stavební sektor v případě významného zrychlení renovací nebude schopen uspokojit poptávku jak po stránce materiálové, tak kvalifikované práce. Ambicí nebude dosaženo, pokud renovace nebudou prováděny kvalitně. ČR se obává, že tlakem na kvantitu nebude dosaženo požadované kvality, a tudíž požadovaný efekt bude přesně opačný, než je záměr Komise.

ČR chápe a podporuje snahu o snižování energetické náročnosti budov. V posledních třech letech došlo v ČR k určitému oživení v sektoru stavebnictví a v důsledku toho se již v tomto odvětví projevil nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, kde chybí nejen řemeslníci, ale např. i projektanti a stavební inženýři. Plnění závazků ve vztahu k renovaci veřejných i soukromých budov by mohlo být v krátkodobém horizontu problematické. Současně s "renovační vlnou" proto musí být jasná i podpora a politika vzdělávání ve stavebních oborech ze strany EU.

Digitalizaci v odvětví stavebnictví chápe ČR jako zásadní krok pro efektivnější využívání zdrojů, času a lidské síly při tvorbě vystavěného prostředí. V současné době stavebnictví nejen v ČR, ale v celé Evropě ve využívání IT zaostává za většinou oborů. ČR proto vítá každou iniciativu vedoucí ke zlepšení tohoto stavu. Digitalizace je významná nejen z pohledu nových staveb, ale i co se týká pasportizace existujících budov. Prostřednictvím digitalizace se otevírá všem subjektům v procesu výstavby a správy budov možnost efektivnějšího plánování, navrhování a realizace, jednodušší správy dokumentů, eliminace rutinních činností atd.

ČR chápe jako jeden z nejvýznamnějších kroků pro digitalizaci stavebnictví implementaci BIM – informačního modelování staveb, které v první řadě představuje digitalizaci managementu dat o stavbě v celém jejím životním cyklu. V roce 2017 byla v ČR vládou schválena Koncepce zavádění metody BIM, která má prostřednictvím 38 opatření za cíl dosáhnout nejen efektivity českého stavebnictví, ale i procesu zadávání veřejných zakázek a následného provozování staveb.

ČR podporuje politiku digitalizace vystavěného prostředí – Build Environment, která má pomoci k dosažení vyšší efektivity veřejné správy a soukromého sektoru, zlepšení kvality vystavěného prostředí a podpořit cirkulární ekonomiku.

ČR dlouhodobě podporuje revizi problematických ustanovení nařízení 305/2011/EU, o stavebních výrobcích. Toto nařízení zavádí 7. základní požadavek na stavby, jímž je udržitelné využívání přírodních zdrojů, a to včetně opětovného využívání a recyklovatelnosti použitých materiálů po demolici nebo využívání surovin a druhotných materiálů šetrných k životnímu prostředí. V praxi je však plnění tohoto

požadavku ze strany výrobců stavebních výrobků obtížné, zejména vzhledem k absenci potřebných standardů.

ČR proto vítá Závěry Rady EU o oběhovém hospodářství ve stavebnictví formulované a přijaté během FI PRES, ve kterých Rada EU vyzývá Komisi, aby při revizi nařízení č. 305/2011/EU usnadnila oběh stavebních výrobků s obsahem recyklovaných materiálů a učinila maximum pro zahrnutí odpovídajících nezbytných základních vlastností do technických specifikací s cílem zajistit, aby tyto výrobky splňovaly všechny platné požadavky nařízení.

ČR souhlasí se závěry, že opětovné použití stavebních výrobků musí být dobrovolné povahy a že prioritním zůstává zajištění bezpečnosti při opětovném použití nebo výrobě z recyklovaného materiálu.

U výstavby budov je potřeba mít stále na paměti, že u měst je cílem výstavby směřovat do jader měst, v nich zahušťovat a vytvářet kompaktní zástavbu s respektem k dalším potřebám rozvoje území v souvislosti se změnou klimatu.

### 2.1.5 Urychlení přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě

V obecné rovině ČR podporuje snahu o dekarbonizaci dopravy a zejména o snížení znečišťujících látek z dopravy. Ovšem snížení emisí z dopravy až o 90 % nebylo podrobněji vysvětleno. Z pohledu ČR může být takový pokles v praxi obtížně realizovatelný, zvláště s ohledem na skutečnost, že Bílá kniha o dopravě z roku 2011 počítala se snížením emisí o 60 % a ani její naplňování není úspěšné.

Zpřísnění stávajících emisních standardů pro vozidla se spalovacím motorem a snaha nahradit tento druh dopravy dopravními prostředky s alternativním palivem (využívajícími např. elektrickou energii či vodík) bezesporu přispěje ke snížení emisí výfukových plynů, vč. emisí NO<sub>x</sub> a CO<sub>2</sub>. Nicméně tímto nebude do velké míry řešen problém emisí prachových částic z dopravy, jejichž významným zdrojem jsou otěry z pneumatik a brzd a druhotně zvířený prach, který je na vozovce usazen (tzv. resuspenze). Pokud má tedy existovat synergie mezi EGD a potřebami kvality ovzduší, nestačí pouze zpřísnit emisní parametry vozidel, či usilovat o jejich prostou náhradu za vozidla na alternativní zdroje. Klíčové pro kvalitu ovzduší měst je usměrnění dopravy jako takové prostřednictvím racionálního územního plánování a změna dopravního chování s omezením individuální automobilové dopravy.

Přesun silniční nákladní dopravy na železnici má velký potenciál ke snížení emisí skleníkových plynů a ke zvýšení efektivity při přepravě zboží. Nicméně kapacita české železniční dopravní cesty je v současné době téměř vyčerpána. Pro zvýšení využívání železnice bude zapotřebí výrazně rozšířit stávající kapacitu a dále bude zapotřebí posílit přenosovou soustavu tak, aby byla schopna zajistit dodávku elektřiny.

Zapojení námořní dopravy do systému EU ETS může mít pozitivní přínos na emise skleníkových plynů a vzhledem k tomu, že ČR nemá vlastní námořní flotilu, nebude mít toto opatření přímý dopad na ČR. V případě letecké dopravy lze předpokládat zdražení tohoto druhu dopravy, které bude mít pozitivní efekt na zvýšenou poptávku po jiných druzích dopravy, zejména na kratší vzdálenosti, kdy je ekologičtější železniční doprava konkurenceschopná.

ČR podporuje, aby EK přispívala na výstavbu dobíjecích a plnicích stanic, bez kterých nebude možné rozvíjet alternativní druhy pohonů, zejména elektřinu a vodík. Důležité je, aby byla zajištěna určitá minimální infrastruktura na dané palivo v každém členském státě tak, aby bylo možné s daným pohonem projet celou Evropu.

Případná další revize (zprůsňení) standardů pro emise CO<sub>2</sub> z osobních a lehkých užitkových vozidel bude mít negativní dopad na automobilový průmysl, který se velkou měrou podílí na českém HDP. Vzhledem k tomu, že současně platné limity CO<sub>2</sub> k roku 2030 byly přijaty teprve nedávno a existuje jisté riziko, že jsou již na samé hranici technické splnitelnosti v současných mantinelech vědecko-technologického pokroku, ČR zásadně nesouhlasí s dalším a ještě radikálnější navýšením ambicí.

ČR dále apeluje na implementaci evropské směrnice 2014/94/EU o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva, která vedle elektromobility a vodíku obsahuje také cíle v oblasti CNG. ČR na rozdíl od některých států EU implementovala opatření nejen v oblasti elektromobility, ale také v oblasti dalších alternativních paliv (CNG, v aktualizovaném plánu NAP čisté mobility také v daleko větší míře vodíkovou mobilitu). Právě "technologická neutralita" by měla být více reflektována, zejména v oblasti využívání bioCNG, které je považováno na rozdíl od klasického CNG za obnovitelný zdroj, který pomůže snížit produkci CO<sub>2</sub> a znečišťující látky. EK plánuje také revizi této směrnice tak, aby urychlila zavádění alternativních paliv v dopravě a plánovaná revize by měla být provázána s cíli OZE v dopravě a možností využití bioCNG v dopravě.

Podporujeme kroky vedoucí ke snížení emisí z dopravy, zejména vyšší multimodalitu dopravy, zavádění alternativních paliv či inteligentní dopravní systémy. V některých oblastech, zejména v nákladní dopravě (s výjimkou železniční), v současnosti vůbec neexistují řešení, která by byla klimaticky neutrální.

#### Rozvoj multimodální dopravy

Obecně souhlasíme s potřebou přesunout významnou část vnitrozemské nákladní přepravy, kterou dnes zajišťuje silniční síť, na železnici a vodní cesty. Ovšem dosažení uvedeného cíle přesunu 75 % je v podmínkách ČR problematické. Podobně jako v otázce emisí již Bílá kniha z roku 2011 počítala s vysokými cíli v oblasti přesunu nákladní přepravy (30 % nákladu nad 300 km do roku 2030). ČR se domnívá, že je třeba nejprve zhodnotit plnění současných cílů a analyzovat dosavadní neúspěchy, než se EU začne pouštět do cílů ještě ambicióznějších. ČR se například nebrání koherentní revizi směrnice o kombinované dopravě, která by pokrývala všechny druhy dopravy a mohla být nápomocna k přesunu nákladní přepravy na udržitelné druhy dopravy. Vyšší využití multimodální dopravy si však vyžádá rozsáhlé investice do budování a modernizace multimodálních terminálů a železniční infrastruktury obecně.

Dále je nutné jasně deklarovat, jakou roli bude hrát příbřežní námořní doprava a vnitrozemská vodní doprava v jednotlivých regionech, a to i s ohledem na očekávané klimatické změny a z toho plynoucí změny podmínek pro plavbu. Proto není možné očekávat stejný podíl jednotlivých členských států, ale musí být jasně řečeno, že se jedná o celoevropský indikátor nepřevoditelný na jednotlivé členské státy. S ohledem na zkušenosti z logistiky je nutné upozornit i na to, že indikátor pro přesun přepravy musí být stanoven jako podíl na dálkových přepravách nad minimálně 300 km, jinak je přesun nákladní přepravy zcela nesplnitelný. Železniční ani vodní doprava není schopna zajistit přepravu v celém území a není schopna s výjimkou velkých a pravidelných zásilek silniční dopravě konkurovat, ať již cenou či rychlostí doručení.

ČR tak bude s napětím očekávat, jaká konkrétní opatření EK předloží do roku 2021 k lepšímu řízení a navýšení kapacity železnic a vnitrozemských vodních cest. Nelze předpokládat, že by zmíněná opatření mohla sama o sobě vést k naplnění uvedeného cíle, minimálně ne v podmínkách ČR.

#### Zvýšení efektivity letecké dopravy

ČR souhlasí s tím, že je nezbytné iniciovat diskusi vedoucí k řešení stávající situace ve vzdušném evropském prostoru. Stávající legislativa (Single European Sky) je založena na cílech a technologiích definovaných na konci minulého milénia, přičemž se ukázala jako částečně neúčinná, a to hlavně v oblasti kapacity a životního prostředí. ČR je přesvědčena, že Komise musí být vyzvána k předložení zcela nového legislativního návrhu postaveného na nově definovaných cílech, s podporou využití nejnovějších technologií a znalostí, včetně zpracování zhodnocení dopadu regulace. Jakákoli dílčí úprava současné legislativy (tzv. SES 2+) nepřinese řešení a ze zkušeností víme, že může i přispět k dalšímu prohloubení současné krizové situace. ČR proto není připravena diskutovat návrhy založené na oživení SES 2+, protože by to bylo v rozporu nejen s výše uvedenými předpoklady, ale rovněž i s potřebným zjednodušením regulačního rámce.

#### Inteligentní a automatizovaná mobilita

V rámci priority udržitelné a inteligentní mobility je nezbytné podporovat související výzkum, vývoj a inovace, a to jak přímými finančními nástroji, tj. především prostřednictvím rámcových programů EU pro výzkum a inovace (Horizont 2020 a Horizont Evropa), tak posilováním synergií s národními finančními rámci a obecně efektivní koordinací výzkumně-inovačních politik. Zapojení členských států EU do procesu definování dílčích opatření a témat je proto žádoucí a pro úspěšné dosažení cílů nezbytné. Evropská komise zmiňuje Nástroj pro propojení Evropy (CEF) jako jeden ze zdrojů financování inteligentních systémů řízení dopravy a řešení pro mobilitu jako službu. V konceptu mobilita jako služba přitom spatřujeme velký potenciál z hlediska optimalizace dopravních systémů a snižování poptávky po dopravě. ČR by uvítala zvýšení míry spolufinancování inovativních projektů z CEF k podpoře jejich realizace.

Dále je v oblasti inteligentní mobility vhodné podpořit koordinovaný rozvoj autonomní mobility, která má velký potenciál ve snížení zátěže na životní prostředí s ohledem na redukci kongescí, zvýšení plynulosti dopravních toků a dalších pozitivních přínosů souvisejících s jejím postupným zaváděním. Při využití systémů družicové navigace zejména do silniční dopravy lze optimalizovat pohyb vozidel po pozemních komunikacích a tím významně šetřit energii a snižovat další externality dopravy.

#### Spravedlivé zpoplatnění dopravy

ČR rovněž souhlasí s názorem EK, že cena dopravy musí odrážet její dopad na životní prostředí a zdraví. Zde je důležité zmínit, že železniční doprava je ekologickou formou dopravy, nicméně je mnohem více zatížena poplatky za využívání železniční dopravní cesty a poplatkem za obnovitelné zdroje než silniční doprava. V silniční dopravě je tato problematika stále v řešení, např. pomocí tzv. směrnice Euroviněta. U návrhu této novely, jejímž cílem je pokročit v uplatňování zásad „znečišťovatel platí“ a „uživatel platí“, a který mimo jiné přináší přímá opatření ke snižování emisí CO<sub>2</sub> z dopravy, může být považováno za žádoucí udržet ambice původního návrhu Komise. Nicméně z pohledu ČR by i upravený návrh obecného přístupu, který nebyl schválen (*pozn. na Radě TTE v prosinci 2019*), posloužil jako

dobrý nástroj pro snižování emisního zatížení ze silniční dopravy. Navíc se v něm podařilo nalézt kompromisní řešení pro ustanovení týkající se proporcionality mezi jednotlivými typy dálničních známek, které je pro ČR zásadní.

Příliš si neumíme představit alternativní řešení, o němž EK ve sdělení hovoří, a to ani v podobě uplatňování systému evropského obchodování s emisemi i na silniční dopravu. Považujeme za žádoucí, aby EK blíže nastínila, jak by si takovýto systém představovala. V každém případě je ale nutné řešit zcela nežádoucí současný stav, kdy elektrická energie pro dopravu je zatížena emisními povolenkami, zatímco klasická fosilní paliva používaná v dopravě nikoliv. Přitom právě elektrická energie v dopravě vykazuje výrazně vyšší účinnost, a tedy úspory energie.

V letecké dopravě EK plánuje revizi směrnice o zdanění energie a snížení povolenek ze systému EU pro obchodování s emisemi. ČR se nebrání diskusím na téma zdanění letecké dopravy v EU, např. formou zdanění leteckých pohonných hmot (zrušení výjimky ze zdanění), ale musí se jednat o minimálně celoevropský (unijní) krok, který bude eliminovat negativní dopady na konkurenceschopnost leteckých dopravců, a přitom zajistí skutečně efektivní fungování takového opatření. ČR podporuje koordinovaný přístup na úrovni EU, nicméně výnosy z realizovaných nástrojů by měly směřovat do rozpočtu jednotlivých členských států, například z důvodu zatížení infrastruktury v místě zdanění.

#### Nástroje pro snížení emisí v dopravě

Postrádáme reakci Komise na to, že prakticky od roku 2010 průměrné stáří vozového parku v EU roste a s tím i dopady provozu stárnoucích vozidel na životní prostředí. Kombinace opatření by se proto měla podle našeho názoru zaměřit na emise vozidel v provozu, např. aby se na evropském trhu vyskytovaly např. kvalitní filtry pevných částic za dostupné a konkurenceschopné ceny, dále pak na obnovu vozového parku, dopravní přetížení měst a zlepšování veřejné dopravy.

ČR zásadně nesouhlasí s tím, že EK hodlá do června 2021 navrhnout revizi právních předpisů týkajících se standardů pro emise CO<sub>2</sub> u nových osobních a lehkých užitkových vozidel. Naopak považujeme za správné a budeme požadovat, aby Komise postupovala tak, jak je uvedeno v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/631 ze dne 17. dubna 2019, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO<sub>2</sub> pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla, tzn. aby v roce 2023 důkladně přezkoumala účinnost tohoto nařízení a předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o výsledcích tohoto přezkumu a v případě potřeby ke zprávě připojila návrh na změnu tohoto nařízení, zejména na možnou revizi cílů pro vozový park EU pro rok 2030 s ohledem na prvky uvedené v tomto nařízení a na zavedení závazných cílů snižování emisí pro rok 2035 a od roku 2040 pro osobní automobily a lehká užitková vozidla. Vedle toho je potřeba správně nastavit systém monitoringu CO<sub>2</sub> z hlediska kvality a vypovídací schopnosti dat registrů vozidel, který v současnosti vykazuje v některých státech více než 50 procent nesprávných údajů.

ČR upozorňuje na to, že v oblasti elektromobility je potřeba dát větší důraz na životní cyklus výroby a recyklace elektromobilů – zejména baterií, což souvisí také s bezpečností a parkováním v podzemních garážích. V tomto smyslu je zásadní podpora výzkumu, vývoje a inovací tak, aby byla v oblasti elektromobility zajištěna cenová dostupnost, bezpečnost, environmentálnost a větší surovinová nezávislost.

ČR upozorňuje na fakt, že přes veškerou podporu procesům recyklace, maximalizace užití druhotných surovin a materiálového využití odpadů zůstává v řadě případů stále nezbytné využívat rovněž ve větší či menší míře primární nerostné suroviny. Minimalizace negativních dopadů na životní prostředí spočívá v těchto případech zejména v podpoře lokální těžby primárních nerostných surovin, co nejbližší místu spotřeby (v případech, kdy to je možné), aby se minimalizovaly dopady přepravy velkých objemů primárních nerostných surovin na velké vzdálenosti. EU není dosud schopna zajistit svým členským státům surovinovou bezpečnost a surovinovou soběstačnost a tento fakt může být proti EU v globální soutěži zneužit. Proto je třeba vytvářet takové podmínky a taková pravidla, aby dopady těžby primárních nerostných surovin na životní prostředí byly minimalizovány, např. využitím best practices, nikoliv, aby byla z EU vytěsněna těžba primárních nerostných surovin jako taková, ve smyslu evropské integrované surovinové strategie Raw Materials Initiative (COM (2008) 699 final) a navazujících dokumentů.

ČR souhlasí s názorem EK, že je nutné urychlit výrobu a zavádění alternativních paliv používaných v odvětví dopravy a jsme připraveni na avizované návrhy novely směrnice o infrastruktuře pro alternativní paliva a návrh revize nařízení TEN-T s cílem urychlit využívání vozidel a plavidel s nulovými a nízkými emisemi. ČR by v tomto ohledu uvítala zjednodušení notifikačního systému veřejné podpory směrem k EK (zejména v oblasti infrastruktury pro alternativní paliva či terminálů pro kombinovanou dopravu), které by urychlilo rozvoj udržitelné dopravy až v řádu jednotek let.

V letectví budou mít pro snížení emisí zásadní dopad nové technologie, alternativní a syntetická paliva, provozní zdokonalení letadel, elektrifikace zařízení pozemní podpory a zlepšení v uspořádání leteckého provozu. ČR je rovněž přesvědčena, že implementace tržního mechanismu v oblasti emisních povolenek s globální působností je efektivní způsob, jak redukovat emise ze sektoru civilního letectví. ČR plně podporuje systém kompenzace a snižování emisí uhlíku v mezinárodním letectví (CORSIA) a jeho včasnou implementaci a očekává zajištění plné harmonizace CORSIA a EU ETS. Globální rozměr je v letectví klíčový, aby se dopravci EU nedostali do nevýhodného postavení vůči dopravcům ze třetích zemí. S ohledem na specifika letecké dopravy je klíčový další výzkum a následné využití udržitelných leteckých paliv, která mají potenciál významně přispět ke snížení emisí CO<sub>2</sub> z letectví.

V námořní dopravě existuje silný nástroj na snižování emisí škodlivých látek, a to požadavky přílohy VI úmluvy MARPOL s celosvětovým vymáháním. Pokud by byl systém ETS v námořní dopravě zaveden pouze pro vnitroeurospécké přepravy (jak je nyní v letectví), ohrozilo by to program Blue Belt, který má za cíl přesunout transevropský tranzit ze silniční dopravy na lodní, která je ekologicky přívětivější. Povolenky by tedy šly proti zamýšlenému cíli programu. Efektivním řešením snížení emisí z dopravy je transformace ekonomiky z dálkových přeprav zboží (kde by případně mělo zavedení ETS smysl), na model výroby a spotřeby „na místě“. ČR by uvítalo dlouhodobou strategii v oblasti dálkové námořní dopravy.

Rovněž souhlasíme s tím, že řešení situace ve městech si zasluhuje značnou pozornost a je třeba v nich množství emisí z dopravy radikálně snížit. Ve Sdělení EK však postrádáme zmínku o opatření k lepšímu plánování dopravy ve městech (např.

SUMP), avšak na druhou stranu považujeme toto za oblast, kde by měl být i nadále maximálně uplatněn princip subsidiarity.

Cena dopravy musí odrážet její dopad na životní prostředí a zdraví. Poskytování dotací na fosilní paliva je třeba ukončit a v souvislosti s revizí směrnice o zdanění energie se Komise zaměří na stávající osvobození od daně, včetně těch, která se uplatňují na letecká a námořní paliva, a na to, jak nejlépe odstranit případné mezery. Česká republika souhlasí s Komisí, že v rámci revize směrnice o zdanění energií je zapotřebí se zaměřit na stávající osvobození od daně či snížené sazby daně včetně těch, které se uplatňují na letecká a námořní paliva. Revize daňových výjimek je dlouhodobým cílem České republiky s ohledem na zajištění jednoduchého a transparentního daňového systému, který nebude náchylný k potenciálním daňovým únikům a nebude narušovat vnitřní trh.

Při návrzích je potřeba sladit jednotlivé cíle EU v oblasti snížení emisí CO<sub>2</sub>, znečišťujících látek, cílů OZE v dopravě, cílů energetické náročnosti v dopravě tak, aby tyto cíle nebyly protichůdné (např. využitím šedého vodíku v dopravě neplníme cíle OZE v dopravě, na druhou stranu využitím bioCNG (resp. biometanu) řešíme cíle OZE v dopravě, nicméně v roce 2019 byla schválena přísnější evropská legislativa vůči automobilovým výrobcům a vůči veřejným zadavatelům (povinnost nákupu určitého počtu vozidel s alt. pohonem), která až na výjimky pohon CNG nezapočítává.

ČR tedy požaduje větší provázání se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Nejpozději v roce 2030 musí činit podíl energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie v odvětví dopravy alespoň 14 %. Z této směrnice vyplývá i nutnost, a to nejen pro ČR, výrazného navýšení výroby těchto paliv. V případě ČR se jedná zejména o bioCNG, bez kterého výše uvedený cíl těžko splníme.

Evropská komise by měla navrhnout opatření na podporu výroby těchto paliv a možnosti započítávání do emisních cílů pro průměrné emise nových vozidel registrovaných v EU po roce 2021. V této souvislosti upozorňujeme na to, že dle aktuální revizní klauzule by měla EK v rámci přezkumu emisních cílů CO<sub>2</sub> z nových vozidel předložit analýzu emisí vozidel v celém životním cyklu. Očekáváme, že tento závazek bude splněn, i když EK revizi cílů předloží ve dřívějším termínu. Takový přístup k emisím by měl do budoucna umožnit zohlednit v emisních cílech využívání biometanu u vozidel na zemní plyn.

ČR požaduje podporovat města a obce a jejich (dobrovolné) závazky a politiky při přechodu k udržitelné a inteligentní mobilitě.

#### 2.1.6 Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí

Na jaře 2020 Komise představí strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“, která určí další směřování všech subjektů zapojených do potravinového řetězce k přechodu na udržitelnější systém. Strategie by měla být v souladu s novým směřováním SZP a SRP, kdy je kladen důraz na změnu klimatu a ochranu životního prostředí,

Česká republika obecně s tímto přístupem souhlasí. Současně by neměly být zvyšovány administrativní nároky na zemědělce a rybáře, případně ani výkaznictví členských států. S ohledem na stále rostoucí požadavky na zemědělce a rybáře

v oblasti ochrany životního prostředí a kvality potravin je však nutné, aby bylo pro SZP a SRP zajištěno adekvátní financování.

V současné době není zřejmé, jak mají být strategické plány posuzovány na základě spolehlivých kritérií z oblasti klimatu a životního prostředí (precizní zemědělství, ekologické zemědělství, agroekologie, agrolesnictví a přísnější normy pro dobré životní podmínky zvířat) a kdo bude kritéria pro splnění podmínek nastavovat. Vzhledem k extrémním klimatickým jevům poslední dekády je velmi složité při větším požadavku na výkonnost SZP dopředu predikovat vždy kladné plnění indikátorů. Strategické plány budou vytvářeny mj. také s cílem výrazně omezit množství použitých chemických pesticidů, hnojiv, antibiotik a rizik s nimi souvisejících. Konkrétně se zaměří na snižování dopadu, který mají postupy pro zpracování potravin a maloobchodní odvětví na životní prostředí, přijetí opatření v oblasti dopravy, skladování, balení a plýtvání potravinami. Způsoby, jak spotřebitele lépe a podrobně informovat o původu potravin, jejich nutriční hodnotě a environmentální stopě navrhne Komise.

Česká republika podporuje snížení používání škodlivých látek, oběhové hospodářství a dostupnost zdravých potravin, přičemž návaznost na strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ by neměla zároveň snižovat konkurenceschopnost evropského zemědělství a rybářství.

Návrh nařízení pro strategické plány, kterým se do budoucna navrhuje stanovit základní požadavky podmiňující výplatu zemědělských podpor, počítá pro období nové SZP po roce 2020 nadále s tématem ochrany a bezpečnosti potravin v rámci celého potravinového řetězce. V oblasti zemědělské politiky tak Česká republika nadále bude pokračovat v zajišťování potravinové bezpečnosti. K bezpečnosti potravin a zajištění veřejného zdraví nadále budou přispívat požadavky v oblastech identifikace a evidence zvířat, nálezů zvířat a používání přípravků na ochranu rostlin.

Pokud se jedná o ambice významného snížení aplikace hnojiv obsažené ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“, ČR může obecně tímto přístupem souhlasit, avšak v zájmu dosažení dobrého environmentálního stavu půdy, zejména zachování organické složky v půdě považuje za potřebné podporovat přiměřenou aplikaci kvalitních statkových a organických hnojiv.

## Potraviny

Dle priorit stanovených v oblasti potravin mají být potraviny nadále bezpečné, výživné a vysoce kvalitní a produkce potravin musí mít minimální dopad na přírodu.

Vše je závislé na budoucí spolupráci EK s členskými státy a na zajištění spravedlivé a prospěšné transformace pro všechny pracující v evropském zemědělství, na tom jakým způsobem chce EK zásadně omezovat rizika a používání pesticidů, umělých hnojiv i antibiotik. Česká republika žádá, aby každé případné opatření v rámci strategie bylo doprovázeno finanční analýzou dopadu takového opatření, zejména na ceny potravin pro konečného spotřebitele. Důležitou součástí strategie bude také zmíněná pomoc EK členským státům v boji proti podvodům s potravinami, prevence takových podvodů a jejich odhalování.



Vzhledem k důležitým sociálním, environmentálním a ekonomickým rozměrům výroby a spotřeby potravin a zemědělství jako celku je nutný systémový přístup strategie „z farmy na vidličku“. Nelze ale pominout zásadní problémy, které v důsledku této politiky vzniknou a doposud nejsou ani naznačeny cesty jejich možných řešení (omezování či zákaz používání některých látek např. pesticidů bez adekvátní náhrady). V případě, že budou zvýšené nároky kladeny na evropské producenty, je nutné, aby stejné požadavky byly vyžadovány i u zboží ze třetích zemí. Některá kritéria však bude velmi obtížné kontrolovat např. welfare. Naopak produkty EU budou vzhledem k těmto opatřením dražší, méně konkurenceschopné, a tedy na světovém trhu neprodejně.

Přes všechna nezbytná opatření, která budou přijata, je podstatné udržet zemědělství, rybářství a potravinářství konkurenceschopné. Také vzhledem k zásadním výchozím rozdílům ve struktuře zemědělství, rybářství a potravinářství v jednotlivých členských zemích je nezbytné zachovat individuální nastavení způsobu dosažení společných cílů na základě národních politik.

Pokud se jedná o oblast ekologického zemědělství, vedoucí země EU již nyní realizují ambiciózní a tomu úměrně dotované programy na rozvoj ekologického zemědělství či podílu biopotravin na daném trhu, přičemž ČR postupně ztrácí svou čelní pozici např. v rozloze ekologicky obhospodařované půdy (zhruba 11. místo v EU). Rovněž cca 1% podíl biopotravin na vnitřním trhu není uspokojivý. Zlepšení situace vyžaduje promyšlené investice do změny struktury EZ v ČR směrem k zvyšování bioprodukce na orné půdě i podporu odbytu biopotravin na vnitřním trhu (např. ve veřejném stravování). Komplexní analýzu situace poskytuje Akční plán pro rozvoj EZ.

Správné nastavení potravinového řetězce je tedy důležitým aspektem udržitelného rozvoje zemědělství i akvakultury v ČR.

Z hlediska veterinární problematiky lze nadále posouvat standardy výživy a welfare potravinových zvířat, biosecurity chovů, odpovědného užívání veterinárních léčivých přípravků, kvalitativních limitů pro suroviny a procesy výroby potravin živočišného původu a při správném nastavení těchto opatření lze očekávat pozitivní dopady na životní prostředí.

Nicméně je třeba brát v úvahu i další hlediska, jako je udržení přiměřené potravinové soběstačnosti a konkurenceschopnosti, zajištění efektivní kontroly zmíněných opatření ze strany dozorových orgánů a mezinárodní závazky vůči třetím zemím, které se nepochybně budou dostávat do kolize s uplatňováním zpřísněných evropských veterinárně-hygienických standardů vůči třetím zemím.

Navržené kroky v rámci strategie musí být podloženy analýzou dopadů a analýzou finančních nároků jejich realizace včetně zdroje financování. Tyto analýzy pomohou předejít případnému negativnímu vlivu na zajištění přiměřené potravinové soběstačnosti a konkurenceschopnosti provozovatelů zemědělsko-potravinářských podniků v EU a umožní vytvořit jasné podmínky k naplnění cílů strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“: tedy spravedlivý a zdravý potravinový systém šetrný k životnímu prostředí.

#### 2.1.7 Ochrana a obnova ekosystémů a biologické rozmanitosti

ČR si je vědoma důležité role ekosystémů a biologické rozmanitosti, které jsou nejdůležitějším elementem přírodní rovnováhy.

Vědecké poznatky i řada hodnotících zpráv konstatují celosvětový úbytek biologické rozmanitosti, jenž je zejména důsledkem změn způsobu využívání půdy a moří, přímého využívání zdrojů a změny klimatu, která je třetí nejdůležitější příčinou úbytku biologické rozmanitosti. V souvislosti s konáním konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti v říjnu 2020 ČR vítá záměr Evropské komise představit do března 2020 Strategii v oblasti biologické rozmanitosti, na kterou v roce 2021 navážou konkrétní kroky. Strategie nastíní postoj, který EU zaujme na konferenci smluvních stran, a globální cíle k ochraně biologické rozmanitosti, jakož i závazky k řešení hlavních příčin úbytku biologické rozmanitosti v EU, které se opírají o měřitelné cíle. Strategii v oblasti biologické rozmanitosti určí konkrétní opatření k dosažení těchto cílů. Komise zváží vypracování plánu na obnovu přírody a prověří, jak poskytovat finanční prostředky, které by členskými státy k dosažení tohoto cíle pomohly. ČR vítá, že by všechny politiky EU měly přispívat k zachování a obnově evropského přírodního bohatství.

Klíčovým předpokladem pro splnění uvedených cílů je intenzivní začlenění problematiky ochrany biodiverzity do ostatních sektorů, zejména pak zemědělství, dopravy a průmyslu (tzv. mainstreaming). V tomto směru je třeba zajistit, aby navrhovaná opatření k realizaci ostatních cílů EGD nebyla v rozporu s těmi opatřeními, která budou stanovena v oblasti obnovy ekosystémů a biologické rozmanitosti. Zároveň však by tato opatření neměla ohrozit konkurenceschopnost EU.

Z pohledu ČR se jedná o vysoce prioritní oblast v rámci celé EGD, která má přímý vliv na ostatní cíle a sektory (viz Globální hodnotící zpráva IPBES o biologické rozmanitosti a ekosystémových službách z roku 2019). Je proto nezbytné klást důraz na výše uvedený mainstreaming problematiky ochrany biodiverzity v rámci ostatních sektorů a sektorových politik.

ČR považuje za prioritu podporovat udržitelné hospodaření s přírodními zdroji. Vysoká produktivita musí být propojena s udržitelností. Nejen zemědělství musí minimalizovat negativní zásahy do složek životního prostředí. Nezbytné je zachování biologické rozmanitosti, zlepšení kvality vod, zlepšení kvality ovzduší, zlepšení hospodaření s půdou spolu s předcházením eroze a obnovou funkční, úrodné a estetické krajiny.

K cíli ochrany životního prostředí a omezení jeho znečištění je v rámci ambicióznější zelené architektury navrženo stanovit požadavky v rámci standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy k zachování neprodukčních prvků a oblastí a zachování krajinných prvků. Účelem těchto požadavků je zlepšení biologické rozmanitosti a druhů na zemědělských plochách.

Současné přispění k ochraně biodiverzity na zemědělské půdě představuje uplatnění požadavků v rámci zelené architektury podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků a podle směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a v neposlední řadě i podmínka standardu dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy spočívající v zákazu přeměny nebo orby trvalých travních porostů v lokalitách sítě Natura 2000.

V rámci standardů kondicionalit ČR definovala následující standardy, které přispívají k ochraně a obnově ekosystémů a biologické rozmanitosti:

- Vyčlenění minimálního podílu zemědělské plochy vyhrazeného pro neprodukční prvky nebo oblasti
- Zachování krajinných prvků
- Zákaz ořezu živých plotů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat.

ČR v rámci posílených požadavků zelené architektury navrhuje následující soubor intervencí ekoschémat, které přispívají k ochraně a obnově ekosystémů a biologické rozmanitosti:

- Udržování ploch na zemědělské půdě podporující biodiverzitu
- Údržba krajinných prvků
- Diverzifikace krajiny.

S ohledem na zhoršený stav půd v důsledku nedostatku organické hmoty, sníženou retenční schopnost krajiny, pokles biodiverzity, ochranu klimatu a rovněž s ohledem na socioekonomické dopady by měla být zajištěna adekvátní podpora živočišné výroby jako zdroje statkových hnojiv včetně welfare zvířat.

ČR považuje za zásadní pokračovat v naplňování environmentálních a souvisejících mimoprodukčních funkcí zemědělství, rybníkářství a lesního hospodářství, v procesu adaptace zemědělství, rybníkářství a lesnictví na změnu klimatu, ve snižování emisí skleníkových plynů a dalších emisí znečišťujících látek, ve zvyšování energetické účinnosti, a dosahování synergického efektu všech ekosystémových služeb.

V rámci SZP Česká republika plánuje podpořit současné spektrum environmentálních opatření, která mají výrazný pozitivní vliv na stav životního prostředí. Jedná se především o ekologické zemědělství, agroenvironmentálně-klimatická opatření, Natura 2000, dobré životní podmínky zvířat, opatření v oblasti lesnictví a pozemkových úprav.

ČR bude i v novém programovém období 2021-2027 pokračovat v podpoře sladkovodní akvakultury z evropských i národních zdrojů. Specifikem rybníčního chovu ryb je víceúčelové využívání rybníků, tedy jejich mimoprodukční funkce. Rybníky pak slouží nejen k produkci samotných ryb, ale také významně přispívají k ochraně přírody a krajiny a k zachování druhové pestrosti fauny a flóry. Kromě standardních investičních projektů pro rybníkáře bude kladen důraz na masivnější rozvoj recirkulačních akvakulturních systémů (RAS), které využívají vodu opakovaně. Pozornost bude rovněž věnována podpoře aplikovaného výzkumu, zaměřeného mimo jiné i na dopad klimatické změny na hospodaření. Také další budoucí projekty by měly být v souladu s EGD zaměřeny na budování odolnosti vůči změně klimatu, prevenci a připravenost. ČR souhlasí s tím, že důležité bude zajistit, aby všechny zainteresované strany měly přístup k datům a mohly vyvíjet nástroje integrující změnu klimatu do svých postupů řízení rizik.

Z pohledu zachování biodiverzity v zemědělství a jeho adaptace na změny klimatu je nezbytné, aby byla zachována podpora pro fungování systému genových bank

v souladu s Národním programem konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství.

Pro evropské i české zemědělství je také nezbytná přítomnost opylovačů a je nutné zajistit jejich ochranu, včetně zavčelení v krajině, prostřednictvím podpory biologické rozmanitosti.

#### Lesnictví

ČR zastává názor, že při vytváření nové strategie EU pro lesy po roce 2020 by měl být především kladen důraz na aktuální problémy v lesnickém sektoru EU. Nová samostatná strategie EU pro lesy se musí vyváženým způsobem zabývat sociálními, environmentálními i ekonomickými aspekty hospodaření v lesích a neměla by se zaměřit pouze na dílčí témata, jako je například ochrana biologické rozmanitosti. Česká republika vnímá potřebu posílit koordinaci politik s dopadem na lesy a lesní hospodářství, a v tomto smyslu preferuje posílení role Stálého lesnického výboru (SFC). ČR podporuje účelnou a pragmatickou integraci ochrany přírody do udržitelně obhospodařovaných lesů, včetně ochrany mikrostanovišť a vytváření sítí z iniciativy členských států, jako je například Evropská síť Integrate. Jelikož Evropská unie nemá společnou lesnickou politiku, měl by být při tvorbě strategie EU pro lesy zohledněn princip subsidiarity a proporcionality, aby nedocházelo k zasahování do kompetencí členských států.

ČR přivítala přijetí závěrů Rady, které reagují na prioritní oblasti stanovené ve Sdělení COM (2019) 352 final a identifikují klíčová opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů do budoucna. V tomto ohledu Česká republika považuje, kromě podpory udržitelného lesního hospodářství, za významné vybudování dodavatelského řetězce komodit nezatíženého odlesňováním a degradací lesů za účelem posílení udržitelné spotřeby komodit v EU. Nelze však nepřiměřeně zatěžovat producenty komodit z důvodu investic do dobrovolných certifikačních systémů.

#### 2.1.8 Životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění

ČR všeobecně vítá snižování toxických látek v životním prostředí, a to zejména z hlediska ochrany včelstev a dalších opylovačů.

ČR se bude dále zasazovat o to, aby se na maximum možného snížilo znečištění životního prostředí toxickými látkami, které jsou nebo byly do prostředí uvolňovány lidskou činností. V dokumentu je konstatováno, že bude proveden přezkum opatření EU s cílem řešit problematiku znečištění, jež generují rozsáhlé průmyslové komplexy. Přezkoumá odvětvovou působnost právních předpisů a možnosti, jak je uvést do plného souladu s politikami v oblasti klimatu, energetiky a oběhového hospodářství. Cíl nulového znečištění je velmi ambiciózní a je otázka, zda je vůbec reálný a splnitelný v krátkém časovém horizontu a bez spolupráce ostatních odvětví. Pro ČR je nezbytné analyzovat reálnost a proveditelnost jednotlivých návrhů, vč. analýzy přínosů a dopadů.

Z hlediska znečištění ovzduší lze podotknout, že v zásadě každá lidská (resp. biogenní) aktivita je zdrojem určitého znečištění, případně zdrojem prekurzorů znečištění. Z tohoto hlediska se ambice nulového znečištění ve vztahu k ovzduší zdá

nerealistická. Je třeba však poznamenat, že EGD nespecifikuje žádné podrobnosti k tomuto cíli, pouze avizuje přijetí akčního plánu k roku 2021. Zde je třeba doporučit, aby EGD odpovědně vzal v potaz celý životní cyklus procesu, ke kterému se cíl nulového znečištění má vztahovat. Při realizaci opatření je nežádoucí pouze přemisťovat znečištění z jedné oblasti na druhou, či z jednoho procesu na druhý. Typickým příkladem jsou například elektromobily, které by neprodukovaly výfukové emise, v určitých případech pouze tyto emise přemisťují na jiné místo (např. do místa výroby elektrické energie, pokud není rovněž vyráběna bezemisně). Lze podotknout, že výroba i likvidace elektromobilů je spojena se značnými emisemi znečišťujících látek. Nehledě na to, že ani provoz těchto vozidel není zcela bezemisní, jak je poukázáno výše, jelikož indukují resuspenzi. Obdobná situace se týká poměrně preferovaného využití obnovitelných paliv v energetice, které má limity v životním cyklu paliva a případně dalšího se zpracováním paliva spojeného znečištění. Princip tzv. posouzení celého životního cyklu výrobku (Life Cycle Assessment) by měl být proto jedním z východisek této bezemisní ambice EGD a vždy by měly být zohledněny synergie a vzájemné vazby mezi jednotlivými cíli.

Ve věci revize směrnic ke kvalitě ovzduší lze kvitovat snahu o zapracování doporučení, které byly ve vztahu k těmto směrnicím vzneseny v rámci procesu Fitness Check. Pozornost bude zaměřena na úpravu pravidel pro umístování monitorovacích stanic, přípravy a implementace plánu kvality ovzduší a také revizi vlastních imisních limitů s cílem více reflektovat doporučené hodnoty WHO. S touto aktivitou MŽP samozřejmě souhlasí. Otázkou nicméně bude, jaký horizont by měl být pro zpřísnění imisních limitů stanoven s ohledem na reálné možnosti snížení emisí příslušných znečišťujících látek. V energetice bude zásadní postupná eliminace toxických látek, které jsou do životního prostředí vnášeny či již byly do životního prostředí vneseny, avšak je nutné volit reálné cíle. Těmito otázkami by se samozřejmě měla Komise zabývat ještě před tím, než budou směrnice a opatření EU, včetně těch týkajících se kvality ovzduší revidovány.

Co se týče chemických látek, ČR by uvítala, aby chemické látky nebyly v dokumentech EU uváděny jako „obzvláště škodlivé zdroje“, čím všechny bezesporu nejsou.

ČR považuje již existující právní akty v oblasti chemických látek za velmi dobrý a robustní základ. Určité nedostatky byly již identifikovány v nedávno proběhlých hodnocení chemických předpisů, společně s návrhy na jejich zlepšení, které ČR podpořila a dle kterých by se v budoucnu EK měla řídit. ČR považuje za jednu z priorit především zajistit jednotný přístup pro identifikaci endokrinních disruptorů napříč relevantní unijní legislativou a upravit povinnost registrantů látek předkládat informace k účinkům na endokrinní činnost.

Vzhledem k velkému počtu látek je celkově nutné zavést efektivnější a rychlejší způsob hodnocení rizik s nimi spojených a více prohloubit spolupráci mezi vědou a politikou. U uvedené podpory monitoringu látek ČR považuje za základ se v první řadě zaměřit na dostupnost laboratorních analytických metod (technické normy, množství laboratoří a náklady). Všechny předpokládané akce povedou k dalšímu nárůstu množství regulovaných látek. Budou kladeny další požadavky na finanční a lidské zdroje na všechny zúčastněné, bez kterých nebude provedení reálné. Bude mimo jiné potřeba posílení orgánů prosazování (školení, počty lidí, vybavení,

prostředky k analýzám) a posílení odborné základny pro zrychlení hodnocení registrovaných látek, účinných biocidních látek a účinných látek používaných v přípravcích na ochranu rostlin na úrovni všech členských států.

Z hlediska návrhu na přípravu Strategie udržitelnosti chemických látek ČR vítá zaměření EK na obsah nebezpečných chemických látek v dovážených výrobcích, kdy současná regulace umožňuje do EU dovážet výrobky s obsahem látek, jejichž používání pro výrobce usazené v EU podléhá povolení, dovozci ze třetích zemí však takové povolení nepotřebují. Tím není zajištěna komplexní ochrana životního prostředí ani zdraví občanů proti regulovaným látkám a zároveň je snížena konkurenceschopnost unijních výrobců. Dle ČR by v relevantních případech regulatorní iniciativy Komise mělo doprovázet podrobné hodnocení socio-ekonomických dopadů z pohledu konkurenceschopnosti EU.

Obecně ale lze konstatovat, že stávající chemická legislativa plní svůj účel, slouží ochraně zdraví a životního prostředí dobře. Dle ČR je potřeba především zlepšit dosavadní kontrolu jejího plnění a dodržování ve všech členských státech. ČR by uvítala dosažení maximální spolupráce mezi jednotlivými agendami k chemickým látkám, která povede k odstranění duplikací činností a dosažení jejich vzájemného souladu na horizontální úrovni. Dle ČR by bylo vhodné dosáhnout i větší přehlednosti/integraci roztržitých nařízení EU věnujících se rizikům chemických látek (REACH, CLP, POPs, detergenty, rtuť, RoHS atp.).

V oblasti zemědělství a ambicióznější zelené architektury ke splnění cíle nižšího množství používání pesticidů přispěje zařazení nástroje v rámci opatření pro ekoschéma, jako je precizní zemědělství nebo režimy podporující jakost vody – tvorba a údržba vegetačních pásů podél vodních toků, infiltrační oblasti drenážních systému v OPVZ.

Ke snižování vstupů pesticidů do půdy a vody přispívají také dotační tituly Programu rozvoje venkova 2014-2020 (PRV), konkrétně Agroenvironmentálně-klimatická opatření – integrovaná produkce a opatření Ekologické zemědělství, kde jsou nastaveny limity hnojení a stanoveny podmínky, týkající se omezení vstupů přípravků na ochranu rostlin (seznam zakázaných účinných látek a omezené počty aplikací). Dále je řešeno nahrazování konvenčních přípravků na ochranu rostlin ekologickými prostředky. ČR proto podporuje pokračování těchto intervencí i v budoucím programovém období.

Problematikou znečištění vod dusičnany ze zemědělských zdrojů se dlouhodobě zabývá tzv. nitrátová směrnice. Na základě obsahu dusičnanů jsou ze strany MŽP vymezeny zranitelné oblasti dusičnany (ZOD).

Česká republika upozorňuje na skutečnost, aby při vytváření dalších strategií byl brán zřetel na konkrétní specifické podmínky členských států EU.

## **2.2. Začleňování hlediska udržitelnosti do všech politik EU**

### 2.2.1 Prosazování ekologického financování a investic a zajištění spravedlivé transformace

ČR považuje za problematické, že ve Sdělení k EGD chybí vyčíslení nákladů jeho implementace, ale je v něm uveden pouze dřívější odhad Komise, že k naplnění cílů EU v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 bude zapotřebí za celou EU ročně 260 mld. EUR dodatečných investic v období 2021-2030. ČR by tedy uvítala analýzu nákladů dosažení klimatické neutrality do roku 2050 na úrovni jednotlivých ČS.

Pro ČR bude především zásadní vhodné nastavení mechanismu na podporu regionů, které budou přechodem ke klimatické neutralitě dotčeny nejvíce, tzv. Just Transition Mechanism (JTM), jehož součástí je rovněž Just Transition Fund (JTF). Konkrétní návrhy k JTM a plánu pro udržitelné investice Komise představila již v lednu 2020.

K problematice JTF bude zpracována samostatná rámcová pozice. Co se týče rozdělení prostředků mezi jednotlivé způsobilé ČS, částka, na kterou by ČR měla mít nárok z JTF, by měla být adekvátní tomu, jakou pozici ČR zaujímá v oblasti produkce uhlí (3. místo v celé EU) a podíl zaměstnanosti v tomto odvětví (10% z EU celku). Pro ČR je také zásadní alokační metodika, na základě které budou stanoveny národní obálky. Pro ČR by bylo příznivé, pokud by byla větší váha přiřazená zaměstnanosti v hnědouhelném a černouhelném průmyslu. Prostředky na JTF dle ČR nesmí jít na úkor politiky soudržnosti. JTF nemůže být jednorázovým nástrojem, ale měl by pomáhat transformovat evropskou ekonomiku dlouhodobě, s přesahem přes jedno období víceletého finančního rámce. Pro ČR bude rovněž zásadní, aby měl fond zajištěné ekonomicky udržitelné financování. *Pozice ČR je rozpracována v rámcové pozici k JTF.*

ČR nepovažuje za dostatečně rozpracovanou část týkající se nutných investic do řešení negativních dopadů dosažení klimatické neutrality na sociální oblast a zaměstnanost. EU by měla v rámci EGD více akcentovat zájem na udržení sociální stability a zaměstnanosti v průběhu procesu transformace na klimaticky neutrální hospodářství a více akcentovat potřebu investic do potenciálních útlumových programů – nejedná se přitom výhradně o oblast těžby, zpracování a využití fosilních paliv, ale například o potenciální dopady na průmysl, například ocelářský či automobilový.

ČR proto považuje za nutné explicitně zmínit, že součástí investic do transformace budou rovněž investice do útlumových programů zajišťujících přechod pracovníků do nových ekologičtějších odvětví. Toto by mělo být podporováno v rámci dalších aktivit EK v této oblasti s cílem sociální i pracovní inkluze všech občanů EU, jak je ve sdělení řečeno a EK konstantně podporováno ve smyslu „no one left behind“.

ČR souhlasí s tím, že na financování ekologické transformace se musí spolupodílet taktéž soukromý sektor. Tato participace by se však měla dít především na základě tržních principů, resp. pro dosažení cílů v oblasti ochrany klimatu považuje ČR za jak environmentálně, tak administrativně efektivnější adekvátní nastavení systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS) a daňového systému, např. zohledněním environmentální škodlivosti paliv v rámci revize směrnice o zdanění energií. ČR považuje za zajímavou úvahu EK, že sociálně spravedlivá transformace se musí odrážet také v politikách na úrovni EU včetně investic do poskytování cenově dostupných řešení těm, jichž se dotknou politiky stanovování cen uhlíku, například prostřednictvím veřejné dopravy. Otázkou však je, jak si EK toto

představuje. K diskuzi o zdanění různých druhů dopravy jsme však v tomto ohledu jistě připraveni, neboť vnímáme, že mezi státy jsou zatím v tomto ohledu velké rozdíly.

ČR obecně preferuje vytvoření jednotných definic udržitelnosti (taxonomie) a zavádění standardů či značek (labelů), jako např. Unijní standard pro zelený bond, reflektující všechny technologické možnosti dosažení klimatické neutrality a které umožní jejich využití v případě zájmu, namísto zavádění dalších legislativních břemen (např. v oblasti reportingu).

ČR je přesvědčena, že vnější vlivy ovlivňující bonitu ekonomických subjektů jsou v řízení rizik zahrnuty již dnes. Tato rizika jsou relevantně zohledňována především v konkrétních případech, možnosti jejich systémového zohlednění v rámci obezřetnostních pravidel však považujeme za problematické. Zohlednění rizik způsobených vlivy životního prostředí na hospodářskou činnost by proto mělo být ponecháno na finančním sektoru. Případná regulatorní intervence musí být dostatečně odborně podložena.

ČR nesouhlasí s tím, aby obezřetnostní regulace účelově zvýhodňovala udržitelné investice (tzv. green-supporting factor), tzn. aby obezřetnostní regulace zohledňovala dopady (negativní externality) hospodářských činností na životní prostředí. ČR dále poukazuje na to, že pokud například u bank bude určitý supporting faktor – může to vést k pokřivení trhu a přesunu „zelených“ expozic z kapitálového trhu směrem do trhu bankovního. Stejně tak je zde potřebné uvažovat s regulatorní arbitráží, kdy se mohou snažit aktéři na trhu „papírově vejít“ do podmínek pro zelené finance, ačkoliv fakticky tito aktéři vůbec „zelení“ nebudou (tzv. greenwashing).

ČR je zároveň skeptická k vytváření nové „zelené“ flexibility v Paktu o stabilitě a růstu kvůli riziku dalšího oslabení pravidel. Vnímá také potenciální riziko změn obezřetnostního rámce ve smyslu zvýhodnění zelených aktiv, které by mohlo vést k podcenění rizik, a tím k ohrožení finanční stability.

Co se týče vazby vytváření standardizovaných účetních postupů a informovanosti o udržitelnosti investic poukazujeme na to, že použití mezinárodních standardů účetnictví a výkaznictví ve veřejném a soukromém sektoru zásadním způsobem přispívá k podpoře investičního klimatu a podpoře rozhodovacích procesů. Komisí avizovaná revize směrnice o nefinančních informacích ze strany podniků musí respektovat přínosy pro zohlednění environmentálních aspektů s administrativními náklady, které jsou s tímto spojené.

Ambicióznější nástroje v podobě environmentálního podnikového účetnictví a certifikace udržitelného hospodaření by měly zůstat na dobrovolném základě.

ČR vnímá rostoucí potřebu vytvoření standardizovaných rámců pro účtování ekosystémových služeb a přírodního kapitálu, nicméně poukazuje na to, že se zatím musí jednat pouze o doplňkové a dobrovolné využití v případě soukromého sektoru. V případě veřejného sektoru (provázání se statistikou) by ČR uvítala společný postup v EU s ohledem na to, že rozvíjení těchto metod je časově a finančně nákladné. Komise by se tak měla zaměřit v této oblasti zejména na finanční podporu výzkumu jak podnikové, tak veřejnoprávní dimenze.



ČR souhlasí s vytvořením nového programu InvestEU, nástupce EFSI, který má sloužit k podpoře zvyšování investic v EU na opatření pro boj s klimatickou změnou. Podporuje jeho využití pro všechny typy revolvingových finančních nástrojů (tj. nejen záruční schémata, ale i rizikový a růstový kapitál). ČR obecně podporuje, aby v rámci budoucího VFR směřovalo minimálně 25 % prostředků na klimatická opatření. Takto určené minimální procento považuje za odpovídající a dostatečné.

ČR se však staví rezervovaně k dosahování cílů v oblasti klimatu prostřednictvím návrhů na nové vlastní zdroje na příjmové straně rozpočtu EU. U navrhovaného zdroje z nerecyklovaných plastových obalových materiálů je hlavním problémem jeho nestálost (včetně očekávaného snižování výnosů v čase) a další navýšení administrativy v této oblasti (dodatečná regulace do značné míry zdvojující existující/připravované návrhy regulace). ČR se rovněž staví skepticky k možnosti využití výnosů z aukcí emisních povolenek jako vlastních zdrojů EU, i s ohledem na to, že členské státy tyto výnosy využívají právě k financování programů podpory nízkouhlíkových opatření. Je přesvědčena, že stávající systém, kdy jsou prostředky ponechány členskému státu, který je využívá ke snižování emisí, plní princip subsidiarity a umožňuje nejlépe reagovat na rozdílné potřeby a výchozí pozice členských států.

Tzv. zelené investice v rámci Investičního plánu pro udržitelnou Evropu by měly zahrnovat i jaderné zdroje (jako bezemisní). Prioritou pro ČR zůstává zachování jaderné energetiky jako prostředku pro transformaci směrem k bezemisní energetice.

Ve vztahu k návrhu na vytvoření taxonomie je třeba, aby byl respektován princip technologické neutrality, pokud daná opatření přispívají ke stanoveným cílům. Dále nelze souhlasit s uvedením vlastní definice udržitelného obhospodařování lesů pro účely taxonomie, jelikož široce přijímaná definice udržitelné obhospodařování lesů byla sjednocena a odsouhlasena v Evropě v rámci FOREST EUROPE a byla začleněna i do stávající Nové strategie EU v oblasti lesnictví: pro lesy a odvětví založená na lesnictví s odkazem právě na Ministerskou konferenci o ochraně lesů v Evropě (Helsinky 1993). Zavedení nové definice udržitelného obhospodařování lesů pro účely taxonomie je pak v rozporu s principem subsidiarity a sdílené zodpovědnosti v oblasti lesnictví (jedná se o kompetenci členských států). S ohledem na zavedení jednotlivých kritérií pro lesnická opatření v taxonomii je žádoucí předejít zvýšené závislosti na dobrovolných certifikačních systémech, které přináší zvýšené finanční nároky na vlastníky lesů. Z tohoto důvodu by mělo být umožněno, aby kritéria mohla být naplněna prostřednictvím dodržování zákonných požadavků na lesní hospodaření v zemích s vysokým standardem právní úpravy.

### 2.2.2 Ekologizace vnitrostátních rozpočtů a vysílání správných cenových signálů

Česká republika souhlasí s tím, že dobře navržené daňové systémy mohou podpořit hospodářský růst a odolnost vůči klimatickým šokům. Potenciální daňové reformy musí zohlednit národní specifika nebo zprostředkovat dostatečně široký rámec pro zohlednění národních specifik/zájmů. V otázce zdanění energií Česká republika na úrovni EU podporuje množství aspektů a větší zohlednění cílů v oblasti klimatu v rámci připravované revize směrnice o zdanění energií. Jedná se například o

zohlednění environmentálních vlastností paliv při určování minimálních sazeb daně a revizi neopodstatněných daňových výjimek.

ČR obecně vítá deklarovanou snahu Evropské komise dále zjednodušit posuzování veřejné podpory v případě investic zaměřených na ochranu klimatu. Reforma provedená v roce 2012 přinesla významné zlepšení, řada problémů však nadále přetrvává. Poté, co bude ze strany EK členskými státy předložen očekávaný návrh na modifikaci stávajících Pokynů pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014-2020 (EEAG), budou se moci všechny zainteresované subjekty k němu vyjádřit, případně podat návrhy na úpravu. V České republice náleží v rámci legislativního procesu EU koordinační role, ve vztahu k poskytovatelům podpory, ÚOHS.

ČR se obecně i s ohledem na zkušenosti z posledních let staví proti rozvolňování pravidel pro koordinaci rozpočtových a fiskálních politik ČS EU (tzv. Paktu o stabilitě a růstu). ČR je proto skeptická k zavádění možné další úlevy z titulu veřejných „zelených“ investic.

ČR vnímá potřebu lepšího uchopení monitoringu výdajů veřejných rozpočtů a jejich vliv na životní prostředí. ČR podporuje snahu omezit environmentálně škodlivé dotace a daňové výjimky. Zásadní roli by mělo hrát i zohlednění environmentálních aspektů ve veřejných zakázkách. Zásadní je v tomto ohledu spolupráce mezi rezorty a nastavení funkčních koordinačních systémů, v neposlední řadě je potřeba zvýšit transparentnost evaluací účelovosti vynakládaných veřejných výdajů. ČR uvítá sdílení zkušeností s ostatními státy EU, jedná se o komplexní výzvu pro veřejný sektor.

Veřejné výdaje je nutné dále racionalizovat a poskytovat jen skutečně účelné podpory. Zároveň je potřeba přihlížet k faktickému konání soukromých subjektů – kompenzace podnikatelskému sektoru by proto měly být podmíněny zodpovědným chováním, zároveň se ČR domnívá, že by měl být zvýšen podíl nesení rizika na soukromý sektor (např. skrze pojišťovnictví). Veřejný sektor včetně nástrojů EU by neměl podporovat morální hazard, což by mělo být promítnuto jak do investičních nástrojů EU, tak do pravidel pro poskytování státní podpory.

### 2.2.3 Mobilizace výzkumu a podpora inovací

ČR podporuje nový rámcový program EU pro výzkum a inovace „Horizon Europe“ pro roky 2021–2027 jakožto hlavní nástroj podpory výzkum a inovací v EU a vnímá jeho nezastupitelnou roli v rozvoji nových udržitelných řešení, vývoji čistých technologií a průmyslových inovací. ČR považuje za důležité, aby program „Horizon Europe“ fungoval v synergii s dalšími programy EU i národními a regionálními programy, a to především pokud jde o rozšiřování a praktické uplatnění nových poznatků a technologií. Dobrým příkladem jsou „oborové“ programy podpory VaVal schválené v r. 2019 (TREND, DOPRAVA 2020+ a Prostředí pro život). Hledání nových řešení v oblasti klimatu je třeba ve větší míře podporovat ve všech programech, tj. i mimo (oblast vlivu) resort životního prostředí.

Zapojování místních komunit do VaVal „v úsilí o udržitelnější budoucnost“ je v podmínkách ČR spíše výjimkou než pravidlem, ale ČR je připravena v této oblasti více participovat a zkoušet různé formy.

ČR se domnívá, že bez výrazného pokroku v rozvíjení, nasazení a komercializaci stávajících i nových technologií bude přinejmenším obtížné těchto ambiciózních cílů dosáhnout. Je proto nezbytné, aby byl program „Horizon Europe“ efektivně a úspěšně implementován s přihlédnutím k potřebám jednotlivých členských států a regionů. Například výzkumné mise musí cílit na panevropskou a potenciálně globální relevanci navrhovaných řešení. ČR by rovněž ráda podtrhla důležitost základního výzkumu a výzkumu v oblasti společenských a humanitních věd pro naplňování cílů Zelené dohody a řešení společenských výzev souvisejících s ekologickou transformací a změnou klimatu. S ohledem na význam lesnického sektoru by mělo dojít k zohlednění jeho potřeb při vytváření nového výzkumného a inovačního rámce programu Horizon Europe a k podpoře makroregionálních sítí, jako je iniciativa BIOEAST.

ČR souhlasí s důrazem na podporu nových forem spolupráce s průmyslem a investic do strategických hodnotových řetězců. ČR je toho názoru, že zvláštní pozornost je nutno věnovat energeticky náročným odvětvím. ČR vítá, že Komise podpoří technologie pro výrobu nízkouhlíkové, resp. čisté oceli (oceli s nulovými emisemi uhlíku). (Viz také část 2.1.3.)

Kosmické aktivity představují jeden ze zásadních nástrojů pro zefektivnění v mnoha sektorech a tím i ke snížení ekologické stopy lidské činnosti. Prostřednictvím družicové navigace je možné zvýšit efektivitu ve všech druzích dopravy a významně šetřit energii. Ekologickou stopu lze také snižovat v důsledku transferu kosmických technologií k využití na Zemi. Pozorování Země je silným nástrojem pro sledování indikátorů průběhu klimatické změny, dodržování správných postupů hospodaření v zemědělství a lesnictví, sledování znečištění ovzduší, rozvoje měst atp. Prostředky a metody pozorování Země je třeba dále rozvíjet a implementovat v praxi jako zcela běžnou politiku a také jako standardně využívanou metodu a technologii pro získávání dat. Proto je třeba zajistit dostatečnou podporu rozvoje kosmických aktivit v rámci Kosmického programu EU a Horizont Europe.

Základem podpory inovací by měly také být aplikační obory/technologie relevantní pro Národní výzkumnou a inovační strategii pro inteligentní specializaci („RIS3“).

#### 2.2.4 Zapojení vzdělávání a odborné přípravy

ČR si je vědoma důležitosti ochrany životního prostředí a naplňuje řadu aktivit v rámci stávajících strategických dokumentů. Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a její implementační dokument Národní akční plán adaptace na změnu klimatu požadují začlenění tématu adaptace na změnu klimatu do rámcových vzdělávacích programů.

Environmentální výchova je jedním z průřezových témat Rámcových vzdělávacích programů základního vzdělávání (RVP ZV). V souvislosti s revizí RVP ZV lze zatím konstatovat, že environmentální témata zůstanou zařazena a budou součástí základního vzdělávání. Konkrétní práce na revizích budou pokračovat po ukončení přípravy Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.

Mezi tematické okruhy environmentálního vzdělávání patří např. ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí.

Subjekty neformálního a zájmového vzdělávání jsou podporovány také z ESIF, v rámci Operačního programu Věda, výzkum a vzdělávání (OP VVV) mohou čerpat finanční prostředky subjekty školská zařízení pro zájmové vzdělávání prostřednictvím zjednodušených forem čerpání, tzv. šablon pro školní družiny, školní kluby a střediska volného času.

ČR souhlasí s hodnocením důležité role Evropského sociálního fondu plus, kterou sehraje při pomoci pracujícím při získávání nových požadovaných dovedností. Nadto považuje za vhodné zmínit, že rekvalifikace podporované Úřadem práce ČR jsou již nyní realizované za účelem sladění poptávky s nabídkou na trhu práce. Cílem je zajistit, aby kvalifikace zájemců o zaměstnání a uchazečů o zaměstnání co nejvíce odpovídaly současným i budoucím potřebám zaměstnavatelů. V rámci udržitelného rozvoje je nutné zohledňovat trendy digitalizace, globalizace, automatizace a robotizace nejen na pracovním trhu, ale především i ve vzdělávacím procesu. Smyslem vzdělávacích institucí by tak měla být komplexní příprava jedince na dynamickou transformaci povolání. Lze podpořit další aktivity pro podporu změny kvalifikace pracovníků nejen v rámci přípravy na budoucí zaměstnání ve vzdělávacím systému, ale také na podporu celoživotního vzdělávání a změnu kvalifikace a podporu potřebných dovedností.

### 2.2.5 Ekologické motto: „neškodit“

ČR vítá snahu EK o zdůraznění ekologických dopadů v důvodových zprávách chystané legislativy.

## **3. EU jako globální lídr**

EU by nadále měla zůstat globálním lídrem v oblasti ochrany klimatu a snažit se svými úspěchy a příklady dobré praxe v této oblasti inspirovat ostatní země. ČR podporuje posilování zelené klimatické diplomacie EU. EU však produkuje jen přibližně 9 % globálních emisí skleníkových plynů, a proto je větší zapojení všech největších emitentů do snižování emisí pro úspěšné naplnění cílů Pařížské dohody zcela nezbytné. G7, G20, mezinárodní úmluvy i dvoustranné vztahy by měly přispět k tomu, aby ostatní zintenzivnili své úsilí a ambice. EU by i nadále měla klimatické úsilí propojovat s obchodní politikou a partnerstvími se svými sousedy na Balkáně a v Africe.

ČR považuje za přínosné, že EU chce posílit stávající iniciativy a spolupracovat se třetími zeměmi na průřezových otázkách týkajících se klimatu a životního prostředí, což zvýší multiplikační efekt jejího vlivu v příslušných regionech, přičemž EU chce využívat svých diplomatických a finančních nástrojů k zajištění toho, aby ekologické aliance byly součástí jejich vztahů s regiony. ČR souhlasí s tezí, že globální výzvy v oblasti klimatu a životního prostředí významně znásobují hrozby a jsou zdrojem nestability. Je proto třeba zaměřit se mimo jiné na posilování odolnosti rozvojových zemí vůči negativním dopadům změny klimatu a přírodním katastrofám vhodným propojováním humanitární, stabilizační a rozvojové pomoci a podporovat národní,

regionální a globální mechanismy pro zvyšování kapacit efektivního plánování a řízení v oblasti změny klimatu.

ČR souhlasí, že ekologická transformace má potenciál přetvořit geopolitiku, včetně globálních hospodářských, obchodních a bezpečnostních zájmů k lepšímu, jelikož EU bude se všemi partnery spolupracovat na zvýšení klimatické a environmentální odolnosti, aby se zabránilo tomu, že se tyto problémy stanou zdrojem konfliktů. EU jako největší jednotný trh na světě by měla i nadále stanovovat standardy, které se použijí napříč globálními hodnotovými řetězci. Podporujeme záměr stavět rozvíjející se klimatické vztahy na mezinárodní platformě pro udržitelné financování. ČR v tomto ohledu rovněž vítá důraz na udržitelné investice a mobilizaci veřejných i soukromých prostředků na podporu transformace partnerských zemí v oblasti klimatu. Je zcela klíčové, aby evropské finanční nástroje oslovily širokou škálu investorů a mobilizovaly soukromé finance s důrazem na malé a střední podniky, v čemž sehraje důležitou roli mimo jiné také budoucí nastavení evropské finanční architektury pro udržitelný rozvoj a klima. ČR se ztotožňuje s vnímáním dopadů politiky v oblasti klimatu jako nedílné součásti opatření EU v oblasti vnějších vztahů včetně společné bezpečnostní a obranné politiky.

V obecné rovině by veškerá opatření zaměřená na boj s klimatickou změnou měla plně respektovat mezinárodní závazky EU, včetně pravidel Světové obchodní organizace.

Co se týče obchodní politiky, Česká republika považuje propojení udržitelného rozvoje a obchodu za důležitý aspekt a podporujeme rovněž to, aby obchodní dohody přispívaly k realizaci závazků v oblasti klimatu vyplývajících z Pařížské dohody. S ohledem na to, že prvotním cílem obchodních dohod je liberalizovat obchodní vztahy, je třeba brát v úvahu i limity a možnosti těchto dohod. Z tohoto důvodu zastáváme dlouhodobě rezervovaný postoj k univerzálnímu zahrnování Pařížské úmluvy coby „základního prvku“ těchto dohod. Obchodní politika by měla v rámci svých možností k dosažení cílů udržitelného rozvoje vč. ochrany klimatu napomáhat, je však potřeba postupovat i s ohledem na konkrétní situaci a možnosti v jednáních tak, aby nedošlo k jejich nežádoucímu ochromení. Stejně tak je třeba odlišovat mezi obsahem a smyslem obchodních dohod a podmínkami vyplývajících již ze samotného vnitřního práva EU (viz požadavky na výrobky na evropském trhu).

Ohledně vytvoření nové funkce vrchního úředníka pro dodržování obchodních dohod považujeme efektivní implementaci obchodních dohod za zásadní pro plné využívání výhod z dohod plynoucích, a proto doufáme, že nově vzniklá pozice k dosažení tohoto cíle přispěje. Rovněž se ztotožňujeme s názorem, že je žádoucí, aby obchodní politika přispívala k většímu využívání environmentálně šetrných technologií a rozvoji služeb, stejně jako k podpoře trhů s udržitelnými produkty, v nichž spatřujeme jak možnost účinně reagovat na výzvy v environmentální oblasti, tak i příležitost pro uplatnění inovativních přístupů vyvíjených podniky v EU. Podporujeme tedy úsilí EU v této oblasti na bilaterální i multilaterální úrovni, včetně možnosti oživení jednání ohledně mnohostranné dohody o obchodu s environmentálním zbožím (a službami).

#### 4. Čas jednat společně: evropský klimatický pakt

Česká republika podporuje akcent na sociální dialog zapojování veřejnosti do tvorby a realizace politik. Vítá rovněž iniciativu EK usilující o diverzifikovaný přístup. Sdílení informací a inspirací a posilování povědomí veřejnosti o hrozbách a výzvách, které změna klimatu a zhoršování životního prostředí představují, je základem, který by měl být doplněn o výzkum motivací a změn v lidském chování a jednání (behaviorální přístup). V případě dobrovolných závazků však ČR na základě vlastní zkušenosti upozorňuje, že je třeba důsledně dbát na to, aby závazek byl co nejkonkrétnější a prokazatelný (tedy snadno vyhodnotitelný), jinak hrozí riziko greenwashingu nebo nárůstu administrativní zátěže. ČR souhlasí, že je potřeba podporovat budování kapacit a know-how ve vztahu k zapojování veřejnosti, které překročí hranice crowdsourcingu a konzultačně-připomínkového charakteru, ale přiblíží vládnutí co nejlépe občanům EU, kteří se budou moci podílet i na implementaci i vyhodnocení veřejných politik, tj. celém cyklu tvorby a realizace veřejných politik.

ČR vítá důraz na koherenci politik, resp. používání existujících nástrojů soudržným způsobem. Vertikální koherence je záležitostí ČS EU, EK by měla dbát o dosahování koherence na horizontální úrovni a mezi vnitřními a vnějšími politikami EU.

ČR ve shodě s EK považuje zapojení veřejnosti do opatření v oblasti klimatu za zásadní pro úspěšnou implementaci těchto opatření. Ze tří uvedených způsobů zapojování veřejnosti považuje ČR za klíčové zejména budování kapacit na místní úrovni, neboť potřeba implementace opatření s vazbou na klima je na místní úrovni zpravidla již rozpoznána, často však chybí zdroje a personální kapacity.

ČR vítá záměr EK nadále podporovat iniciativu Paktu starostů a primátorů pro klima a energii. Dle ČR je podpora této iniciativy důležitá zejména z toho důvodu, že prostřednictvím SECAP klade důraz na strategický přístup ke snižování emisí CO<sub>2</sub> a přizpůsobení se dopadům změny klimatu. V ČR je zapojování obcí do iniciativy podporováno ze strany MŽP, které je od roku 2017 oficiálním národním koordinátorem. Tato podpora je jednak finanční (pravidelné dotační výzvy z Národního programu Životní prostředí v letech 2015, 2017 a 2019, s další plánovanou výzvou na poslední čtvrtletí 2020), jednak osvětová a metodická (propagace iniciativy na konferencích, zodpovídání dotazů). Finanční podpora obcím je směřována primárně na zpracování SECAP, od poslední výzvy (na základě průzkumu mezi obcemi) navíc také na posílení personálních kapacit pro jeho zpracování a koordinaci jeho naplňování. V obou případech je tato podpora určena jak pro nové, tak pro stávající signatáře, kteří aktualizují své akční plány. Pro komplexní přístup k naplňování SDGs by neměly být opomíjeny ani další nástroje – Místní Agenda 21, metoda nástroj CLLD (MAS) ad.

V Dohodě je rovněž zmíněna důležitost evropských fondů pro rozvoj venkova v oblasti oběhového hospodářství a biohospodářství. Oba tyto aspekty jsou zahrnuty v Koncepci rozvoje venkova (KRV). Dohodu v uvedeném směru podporujeme, neboť je v souladu s naplňováním 3. strategického cíle KRV "Životní prostředí".

ČR podporuje revizi Aarhuského nařízení způsobem, který je v souladu se studií vypracovanou Evropskou komisí, a který by zajistil dodržování závazků vyplývajících

z Aarhuské úmluvy. ČR se staví zdrženlivě k případnému návrhu na přijetí nové směrnice o přístupu ke spravedlnosti, která by představovala novou regulaci a zároveň by nepřispěla k řešení problému s implementací Aarhuské úmluvy na evropské úrovni, identifikovaného Výborem pro dodržování Aarhuské úmluvy.

### **3) Dopad na právní řád ČR:**

Sdělení nemá přímý dopad na právní řád ČR. Konkrétní dopady budou záviset na schváleném znění jednotlivých iniciativ.

### **4) Dopad na státní rozpočet:**

Sdělení nemá přímý dopad na státní rozpočet, náklady na implementaci všech jeho plánovaných částí týkající se přechodu na klimatickou neutralitu bude záviset na jejich konkrétním schváleném znění.

### **5) Další relevantní dopady (např. na život. prostředí, hospodářské, sociální apod.):**

Relevantní dopady či přínosy sdělení, resp. jednotlivých iniciativ, bude možné zhodnotit na základě jednotlivých konkrétních návrhů.

Sdělení předpokládá pozitivní dopad na ochranu klimatu a jednotlivé složky životního prostředí, a tedy i snížení negativních vlivů znečištění na lidské zdraví.

Přechod na klimatickou neutralitu ovlivní všechny občany EU a systém hospodářství, nejen energeticky náročná odvětví. Lze očekávat zásadní dopady na strukturu hospodářství (včetně služeb), dopravy, zemědělství i lesnictví.

Přechod na klimaticky neutrální a oběhové hospodářství s sebou přináší i inovační potenciál a rozvoj nových technologií pro uplatnění jak na evropském trhu, tak ve třetích zemích. Současně vytvoří nová domácí pracovní místa.

Sociální dopady a dopady na zaměstnanost budou různě silné podle regionů, podle stupně transformace a podle sociálního statutu daných osob. Nejsilněji přechod na klimatickou neutralitu pravděpodobně dopadne na zranitelné skupiny osob, na osoby s nižším příjmem, nižším vzděláním a osoby žijící v průmyslových regionech. ČR podporuje přechod sociálně spravedlivý s přístupem, že nikdo nesmí být opomíjen. Důležitá je v tomto směru komunikace, osvěta, holistický přístup a komplexní a systémová podpora ze strany národních politik.

### **6) Pozice zástupců sociálních a hospodářských partnerů, zástupců samosprávy, nevládních organizací a případně dalších osob:**

#### **Svaz průmyslu a dopravy ČR**

Oceňuje možnost vyjádřit se ke kvalitně zpracované Rámcové pozici ke sdělení Zelená dohoda pro Evropu. Za Svaz průmyslu a dopravy byly předloženy připomínky formou revizí dokumentu. Kromě toho SP ČR zaslal detailní stanovisko Zelená dohoda pro Evropu – základní pozice a fakta.

Ve zkratce některé zásadní připomínky:

- Bez analýzy dopadu by ČR neměla automaticky přistoupit k cíli 45 %.
- Nesouhlasíme, aby kompenzační mechanismus (Carbon Border Adjustment) byl alternativou k opatřením proti úniku uhlíku.

- Upozorňujeme, že doposud nebylo dosaženo dohody o víceletém finančním rámci ani o věcném obsahu jednotlivých fondů. Bez znalosti možností jejich využití nelze navýšit ambice snižování emisí.
- Na plnění cílů by se měly podílet všechny sektory. Upozorňujeme na riziko navyšování ambicí redukce emisí skleníkových plynů v roce 2030 v sektorech zahrnutých do EU ETS.

**Hospodářská komora ČR** v celku souhlasí s navrženou rámcovou pozicí. Má však několik výhrad:

- Navrhujeme doplnit odstavec do shrnutí pozice ČR na str. 14 a dále do kapitoly 2.1.1 „Zvýšení ambicí EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050“.  
*"ČR žádá od Evropské komise vyjasnění, zda navrhované zvýšení cíle EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro rok 2030 nejméně na 50 % a směrem k 55 % ve srovnání s rokem 1990 zahrnuje sektor LULUCF. Současně upozorňuje Evropskou komisi, že navrhované zvýšení cíle EU pro rok 2030 může být s ohledem na scénáře dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050 obsažené ve sdělení Čistá planeta pro všechny - Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky, COM(2018) 773 v rozporu s principem subsidiarity a proporcionality. Ze scénáře EUCO3232.5 z června 2019 vyplývá, že současné politiky v oblasti snižování emisí do roku 2030 jsou rámcově konzistentní s cílem emisní neutrality EU v roce 2050 a není tedy důvod do nich zásadně zasahovat."*
- Navrhujeme doplnit odstavec do shrnutí pozice ČR na str. 14 a dále do kapitoly 2.1.1 Zvýšení ambicí EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050.  
*"ČR odmítá s výjimkou letecké a námořní dopravy zásah do směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a o změně směrnice Rady 96/61/ES (dále jen "Směrnice") před rokem 2023. Článek 30 Směrnice jasně uvádí, že Evropská komise může předložit návrh revize Směrnice v souvislosti s globálním hodnocením dohodnutým v rámci Pařížské dohody, tedy nejdříve v roce 2023. Směrnice v současné době svou funkci jednoznačně plní a významně přispívá ke snižování emisí v EU. Cena povolenky se dlouhodobě pohybuje významně nad úrovními pro rok 2020, s níž počítá scénář EUCO3232.5, který ukazuje redukci emisí rámcově konzistentní s trajektorií vedoucí k dosažení uhlíkové neutrality EU do roku 2050. Pokud by v rámci návrhu revize směrnice mělo dojít ke zvýšení lineárního redukčního faktoru nebo úpravám rezervy tržní stability, bude ČR požadovat odpovídající opatření pro navýšení množství povolenek bezplatně přidělovaných na výrobu tepla pro dálkové vytápění, které v ČR zásobuje teplem 3,5 milionu obyvatel."*
- HK ČR má obecně zásadní obavy, aby EGD nebyla záminkou k dalšímu excesivnímu zvyšování administrativní zátěže podnikatelů. Podnikání je v ČR i EU regulováno dnes až příliš. Hrozbu například vidíme v excesivním rozšiřování povinného výkaznictví nefinančních ukazatelů – jak pokud jde o rozsah ukazatelů, tak pokud jde o okruh povinných subjektů, zejména malých a středních podniků.

**Svaz chemického průmyslu ČR** oceňuje adekvátní a realistický přístup k EGD. Obecně se domníváme, že by neměla vzniknout žádná zásadní pozice bez komplexní dopadové studie na tzv. Green Deal pro ČR. Dle našeho seznámení se s EGD bude mít tato iniciativa velmi zásadní dopady pro celou ekonomiku ČR - dotkne se mnoha oborů, sektorů (energetika, průmysl a chemický na prvním místě, zemědělství, potravinářství, doprava..., včetně možných sociálních konsekvencí) a pro ČR může být její implementace (alespoň z toho, co zatím o tomto "údělu" známe) skoro fatální, za situace, kdy cca. 35 % našeho HDP České republiky tvoří průmysl.



Rádi bychom rovněž zdůraznili, že všechny naše chemické výroby jsou provozovány v souladu s nejlepšími dostupnými technikami na základě integrovaných povolení. Zároveň se zástupci podniků soustavně podílejí na přípravě nových BREFs dokumentů.

EGD je potřeba vnímat komplexně – lze uvést příklad z nákladní dopravy: Obecně souhlasíme s potřebou přesunout významnou část vnitrozemské nákladní přepravy, kterou dnes zajišťuje silniční síť, na železnici a vodní cesty. Ovšem dosažení uvedeného cíle přesunu 75 % je v podmínkách ČR problematické. To je citace ze str. 27 materiálu. Při tom „singl vagony“ není možné na železnici dostat, Labe je jako dopravní cesta odepsané, vlaky multimodálních přeprav se na železnici dostávají jen s obtížemi, železnice nedodrží časy přeprav... O využití multimodální přepravy pro vnitrostátní přepravy nemá cenu diskutovat při rozloze ČR. A pomoc státu na realizaci úkolu – to je otazník. Jaká je realita? A konkurenceschopnost?

Zelená dohoda může být přínosem při hledání synergií a nových mezioborových rezerv. Tak je definovaná. Bez celkového pohledu a konkrétně definovaných přínosů jednotlivých podniků a jednotlivců nelze nastavené vize realizovat. K názorům veřejnosti i podniků by mělo být více přihlíženo i při přípravě nových dokumentů.

K části 2.1.8 - Požadujeme vypustit text „a upravit povinnost registrantů látek předkládat informace k účinkům na endokrinní činnost.“. Zdůvodnění: Povinnost registrantů předkládat informace k účinkům na endokrinní systém bude případně upravena až tehdy, když bude zajištěn jednotný přístup pro identifikaci endokrinních disruptorů napříč relevantní unijní legislativou. Komise v současné době provádí kontrolu účelnosti, aby vyhodnotila, zda příslušné právní předpisy EU o endokrinních disruptorech plní svůj celkový cíl ochrany lidského zdraví a životního prostředí minimalizací expozice těmto látkám.

### **Svaz výrobců vápna**

Zelená dohoda pro Evropu by se vedle podpory těch činností, kde je technologicky možné dosažení uhlíkové neutrality, měla soustředit na ty výrobní sektory, které jsou chemicky a technologicky s určitým množstvím emisí GHG neoddelitelně spojeny a jedinou cestou k dosažení uhlíkové neutrality je dle současné úrovně poznání CCU a CCS. Vedle finanční podpory prostřednictvím inovačního a modernizačního fondu by EK měla masivně podpořit vytvoření potřebné infrastruktury nezbytné k dopravě, využití, zpracování, popř. uložení zachycených GHG. Vytvoření této infrastruktury musí být řízeno, koordinováno a financováno převážně na úrovni EU, nikoliv lokálně nebo regionálně.

Za **Zemědělský svaz ČR** souhlasíme s tím, že požadavky na zemědělce musí být v rovnováze s finanční podporou, či jinými systémovými pobídkami. Současně by neměly být zvyšovány administrativní nároky na zemědělce. Rádi bychom zdůraznili potřebu zachovat udržitelnost a konkurenceschopnost zemědělců a jejich produktů na trhu. A v souvislosti tím je také nutné zajistit dodržování standardů, které jsou v EU vyžadovány, také v případě dovozu ze zemí mimo EU (např. u welfare). Celkově vyzýváme ke střízlivému přístupu a snaze o to, stanovovat taková kritéria a opatření, jejichž naplňování je reálné a ne likvidační.

**Teplárenské sdružení ČR** – navrholo doplnit odstavec do shrnutí pozice ČR na str. 14 a dále do kapitoly 2.1.1 „Zvýšení ambicí EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050“ a dále navrhuje doplnit odstavec do shrnutí pozice ČR na str. 14 a dále do kapitoly 2.1.1 Zvýšení ambicí EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050.

**Ocelářská unie** – zaslány připomínky přímo v textu RP (potřeba analýz dopadů, konkurenceschopnost).

## **Národní síť Místních akčních skupin ČR**

Vítáme Zelenou dohodu pro Evropu jako transformativní přístup k řešení podstatných problémů české venkova v oblasti životního prostředí, ochrany zdrojů a biodiverzity.

Jsme připraveni se aktivně zapojit do naplňování cílů vytyčených v EGD formou osvěty a informovanosti obyvatel českého venkova. Jsme připraveni participovat na evropském klimatickém paktu prostřednictvím nástroje LEADER tak, jak je to uvedeno v samotné Pozici ČR k EDG.

**Greenpeace** – v pozici ČR se píše, že pokud bude právní rámec pro klima stanovovat rovněž dílčí cíle snižování emisí, tak tyto cíle musí vycházet ze schválených závazků do roku 2030. Zároveň že ČR v současné době nepodporuje navýšení redukčního cíle EU do roku 2030 nejméně na 50, případně až 55 %.

Navržený aktuální cíl pro snížení emisí skleníkových plynů ve výši 30 % do roku 2030 vůči roku 2005 je ve světle doporučení Zvláštní zprávy IPPC o oteplení o 1,5 °C z roku 2018 naprosto nedostatečný. Podle již zmiňované zprávy IPPC je třeba globálně snížit emise minimálně o 45 % – ovšem oproti roku 2010 a ne 2005 či 1990. Evropská unie jako celek by měla do roku 2030 snížit emise skleníkových plynů o 55 - 65 % v porovnání s rokem 1990. Pozice Česka není v souladu s cíli Pařížské klimatické dohody nereflektuje aktuální vědecké poznání a zároveň může výrazně ztížit i prodražit náš závazek uhlíkové neutrality do roku 2050. Proto nesouhlasíme s tím, že Česko nepodporuje navýšení redukčního cíle do roku 2030.

## **7) Pozice EK a EP:**

EK je předkladatel sdělení k EGD.

EP přijal dne 15. ledna 2020 nezávazné usnesení o Zelené dohodě pro Evropu,<sup>2</sup> v němž tuto iniciativu podpořil. Europoslanci mj. uvítali plán dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a podpořili ambiciózní plán udržitelných investic, které by měly pomoci financovat přechod na uhlíkově neutrální hospodářství. Usnesení však současně poukazuje na nutnost zajistit adekvátní prostředky pro mechanismus pro spravedlivou transformaci. S ohledem na svou roli zákonodárce se EP zavázal pozměnit veškeré legislativní návrhy EU tak, aby byly v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu.

V rámci klimatické politiky EP požaduje, aby se unijní cíl snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 zvýšil ze současných 40 % na 55 % (oproti roku 1990). Europoslanci také prosazují zavedení dalšího přechodného cíle, a to pro rok 2040, který by měl EU pomoci dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality. Tyto cíle by přitom měly být schváleny v dostatečném předstihu před listopadovou konferencí OSN o změně klimatu v Glasgow (COP 26). S ohledem na odlišné ambice třetích zemí v oblasti klimatu pak EP vyzývá k přijetí mechanismu kompenzačních opatření na hranicích EU, která by v souladu s pravidly WTO zabraňovala úniku uhlíku. Návrhy na změnu právních předpisů v oblasti klimatu a energetiky by podle europoslanců měly být předloženy nejpozději do června 2021. Jejich součástí by mělo být zvýšení cílů v oblasti energetické účinnosti, jakož i zavedení závazných vnitrostátních cílů a zvýšení unijních cílů v oblasti obnovitelné energie.

---

<sup>2</sup> [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005\\_CS.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_CS.html)

**8) Pozice členských států:**

*Ke sdělení probíhají obecné diskuse, pozice členských zemí jsou v přípravě a budou záviset především na následném konkrétním znění jednotlivých návrhů.*

**9) Projednání v Parlamentu ČR:**

Nebylo dosud projednáno, bylo však vybráno k projednání oběma komorami.

**10) Procedurální otázky:**

- a) Právní základ – nelegislativní dokument
- b) Postup projednávání – nelegislativní dokument - neprojednává se
- c) Hlasovací procedura – nelegislativní dokument - nehlasuje se.